

TIEDONJULKISTAMISEN NEUVOTTELUKUNTA

Toimintakertomus 2003 - 2006

© Teksti tiedonjulkistamisen neuvottelukunta; kuvitus kuvaajat ja kustantajat

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta
Hallituskatu 2 B
00170 Helsinki
p. (09) 2286 9236
info@tjnk.fi
<http://www.tjnk.fi>

Helsinki, lokakuu 2006

Sisältö

Neuvottelukunnan asema valtionhallinnossa ja tehtävät	5
Neuvottelukunnan toiminnan vakiinnuttaminen	5
Neuvottelukunnan kokoonpano 1.6.2003 – 31.5.2006	5
Kokoukset	6
Työryhmät	6
Neuvottelukunnan keskeiset tavoitteet toimikaudella	6
Erityisryhmien tiedonsaannin kysymykset	6
Lapset ja nuoret	6
Tiedekasvatus	6
Nettitieto	7
Neuvottelukunnan keskeiset tehtävät toimikaudella	7
Tiede ja yhteiskunta -ohjelma ja tiedonjulkistamisen neuvottelukunta	7
Palkinnot	8
Valtionpalkinnot vuonna 2004	8
Valtionpalkinnot vuonna 2005	11
Valtionpalkinnot vuonna 2006	14
Kohdeapurahat	17
Myönnetyt apurahat 2004	17
Puolivuotiset apurahat	17
Muut hankkeet.....	17
Myönnetyt apurahat 2005	18
Puolivuotiset apurahat	18
Muut hankkeet	18
Myönnetyt apurahat 2006	19
Puolivuotiset apurahat	19
Muut hankkeet	19
Kirjastojen ostotukijärjestelmä	20
Neuvottelukunnan muu toiminta	21
Seminaarit ja messut	21
Järjestetyt seminaarit, vierailut ja tapahtumat	21
Muu vaikuttaminen	21
Neuvottelukunnan julkaisutoiminta	22
Lausunnot, aloitteet ja julkaisut	22

Toimittaja, ohjaaja **Lisa Hovinheimo** sai tiedonjulkistamisen valtionpalkinnon vuonna 2006 monipuolisesta televisiotoiminnassa tehdystä elämäntyöstä. Hovinheimo on tehnyt pitkän ja poikkeuksellisen ansiokkaan uran Yleisradion kulttuuriohjelmien toimittajana ja ohjaajana. Hovinheimo toteutti koko työuransa ajan mitä parhaimmalla tavalla Yleisradion sivistystehtävää. Vuosien mittaan hän kehittyi kameralle puhuvasta reporterista taitavaksi ja monipuoliseksi dokumentaristiksi. Uransa lopuksi Hovinheimo teki hienoja dokumenttielokuvia TV 2:n dokumenttiprojektille. Useimmista töistä katsojalle välittyy hänen valoisa ja eloisa persoonallisuutensa. Hovinheimo heittäytyi jokaiseen työhönsä aina miltei lapsenomaisen innostuneena, kuten luovan persoonan tuleekin tehdä.

Neuvottelukunnan asema valtionhallinnossa ja tehtävät

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta on opetusministeriön asiantuntijaelin, joka seuraa tieteen, taiteen ja teknikan eri alojen saavutuksia Suomessa ja ulkomailla sekä muun kansallisen ja kansainvälisen tiedon kehitystä. Neuvottelukunta jakaa vuosittain kohdeapurahoja ja tekee esityksen tiedonjulkistamisen valtionpalkinnon saajista sekä laatii tietokirjallisuuden osalta laatukirjallisuuden ostotukilistat. Lisäksi se antaa ministeriölle lausuntoja toimialaansa liittyvistä kysymyksistä ja tekee esityksiä ja aloitteita eri tavoista edistää tiedon levittämistä.

Neuvottelukunnan tehtävänä on

- tehdä esitykset tiedonjulkistamisen valtionpalkinnon saajiksi
- myöntää tiedonjulkistamisen kohdeapurahat
- laatia tietokirjallisuuden osalta vähälevikkisen kirjallisuuden laatutukilista
- toimia opetusministeriön asiantuntijaelimena tiedonjulkistamiseen liittyvissä kysymyksissä
- tehdä tiedonjulkistamiseen liittyviä aloitteita
- herättää keskustelua alan kysymyksistä
- tehdä tutkimuksia ja selvityksiä tiedonjulkistamisen alueelta

Neuvottelukunnan toiminnan vakiinnuttaminen

Kuluneen toimikauden aikana neuvottelukunnan toimintaympäristö on vakiintunut ja henkilöresurssit vahvistuneet. Samalla neuvottelukunnan toiminta on laajentunut ja neuvottelukunta on saavuttanut yhä tunnetumman ja vakiintuneemman aseman suomalaisessa yhteiskunnassa. Neuvottelukunnan toimintamuutokset seuraavat Tiede ja yhteiskunta -työryhmän muistiossa¹ asetettuja tavoitteita (ks. sivu 7).

- Neuvottelukunta sijoitettiin hallinnollisesti Tieteellisten seurain valtuuskunnan yhteyteen ja sille osoitettiin pysyvät toimitilat. Tieteellisten seurain valtuuskunnan yhteydessä toimii myös muita suo-

¹ Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:28

malaisen tutkimuksen taustatahoja, kuten tutkimuseettinen neuvottelukunta. Neuvottelukunnan sijoittaminen osaksi laajempaa tieteen ja tutkimuksen alan toimijoiden verkkoa luo onnistuneet puitteet, sillä eri tahot tukevat luontevasti toistensa toimintaa.

- Neuvottelukunnan henkilöresurssit vahvistuivat vuonna 2005 kun kokopäiväinen määräaikainen tiedottaja astui toimeensa, erityisesti edistääkseen *research.fi*-portaalin toimittamista.
- Vuonna 2006 neuvottelukunnalle osoitettiin varat puolipäiväisen toimistosihteerin palkkaamista varten. Toimistos sihteeri työskentelee myös tutkimuseettisen neuvottelukunnan sihteerinä, edelleen vahvistaen toimijoiden synergiaetuja.
- Neuvottelukunnan päätoiminen ja vakinainen pääsihteeri aloitti toimessaan keväällä 2006.

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta on asetettu opetusministeriön päätöksellä vuonna 1972. Toimikauden aikana aloitettiin tiedonjulkistamisen neuvottelukuntaa koskevan valtioneuvoston asetuksen valmistelu.

Neuvottelukunnan kokoonpano 1.6.2003 – 31.5.2006

Tiedonjulkistamisen neuvottelukuntaan kuuluu puheenjohtaja ja kymmenen jäsentä, jotka opetusministeriö nimittää kolmeksi vuodeksi kerrallaan kuultuaan Suomen Akatemiaa, taiteen keskustoimikuntaa sekä alan keskeisiä järjestöjä.

Puheenjohtaja

pääjohtaja **Jussi Nuorteva**, Kansallisarkisto

Varapuheenjohtaja

professori **Juhani Lokki**, Helsingin yliopisto, Luonnon-tieteellinen keskusmuseo

Jäsenet

professori **Liisi Huhtala**, Oulun yliopisto
dosentti **Elisa Juholin**, Helsingin yliopisto
faktapäällikkö **Ritva Leino**, YLE
dosentti **Matti Leinonen**, Tampereen yliopisto
pääjohtaja **Kirsi Lindroos**, Opetushallitus

Arja Lento/YLE Kuvapalvelu

Toimittaja, ohjaaja **Lisa Hovinbeimo** monipuolisesta televisiotöinnässä tehdystä elämäntyöstä, tiedonjulkistamisen valtionpalkinto 2006

professori **Markku Löytönen**, Helsingin yliopisto
viestintäpäällikkö **Anu Mustonen**, Jyväskylän yliopisto
toimittaja **Martti Paananen**, Apu-lehti
professori **Marja-Liisa Riekkola**, Helsingin yliopisto

Sihteerit

kirjastonjohtaja **Kari Vaijärvi**
projektipäällikkö **Annikki Väisänen**

Kokoukset

Toimikautena neuvottelukunnan kokouksia oli vuonna 2003 ja 2004 seitsemän, 2005 yhdeksän ja vuoden 2006 ensimmäisenä vuosipuoliskona oli neljä kokousta. Kokousmuotoja ovat neuvottelukunnan kokoontumiset ja sähköpostitse käytävät verkkokokoukset sekä pienimuotoisemmat *ad hoc*-kokoukset ja työryhmät, jotka kokoontuvat tarvittaessa.

Työryhmät

Neuvottelukunta voi asettaa työryhmiä, jotka valmistelvat oman alansa asiat neuvottelukunnalle. Toimikauden aikana toimivat seuraavat työryhmät:

- apurahatyöryhmä
- palkintotyöryhmä
- Internet-sivustojen palkitsemiskriteerejä valmistelut työryhmä

Neuvottelukunnan keskeiset tavoitteet toimikaudella

Erityisryhmien tiedonsaannin kysymykset

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta tukee Suomen kehittämistä eurooppalaisena osaamiseen perustuvana tietoyhteiskuntana. Tämä edellyttää tiedon hyödyntämistä yhteiskunnan kaikilla tasoilla – kansalaisten odotetaan enenevässä määrin olevan aktiivisia

tiedon hankkijoita ja käyttäjiä. Toisaalta tietoyhteiskunta tarvitsee tulevaisuuden osaajia. Tämä puolestaan painottaa koulutusta. Neuvottelukunta on kiinnittänyt huomiota erityisryhmien tiedonsaannin kysymyksiin sekä kansainvälistymisen vaatimuksiin. Keskeisiä erityiskohteita ovat lapset ja nuoret, vammaisryhmät, maahanmuuttajat ja muut vähemmistöryhmät.

Neuvottelukunta on tuonut esille tarpeen tukea erilaisilla tavoilla erityisryhmiin kohdistuvaa tiedonvälitystä.

Lapset ja nuoret

Kotimaisen tiedonvälityksen yksi puute on lapsille ja nuorille suunnattujen tietokirjojen ja muiden tietotuotteiden vähäinen tarjonta. Neuvottelukunta asetti lasten ja nuorten tietotuotteet erityiseksi painopistealueeksi. Neuvottelukunnalle osoitettiin erillinen lasten ja nuorten tietotuotteiden tuottamiseen kohdistuva apuraha. Vuoden 2005 apurahahaussa julistettiin haettavaksi projektiyöskentelyyn tarkoitettu apuraha, jolla voidaan tukea kirjoittajien lisäksi kuvittajien, taittajien ja muiden lasten tietotuotteiden laatimiseen osallistuvien työtä.

Tiedekasvatus

Suomen kehittyminen eurooppalaisena osaamiseen perustuvana tietoyhteiskuntana asettaa haasteen koulutusjärjestelmälle. Tiedekoulutuksen tärkeyttä korosti myös professori **Peter Csermely** vieraillessaan vuonna 2005 tutustumis- ja luentomatalla Suomessa neuvottelukunnan kutsusta.²

2 Csermely on vuoden 2004 tiedeviestintä Descartes -palkinnon voittaja, molekyylibiologi, joka on perustanut tieteellistä vuorovaikutusta edistävän ”Hungarian Research Student Movement” -organisaation. Liike tukee ja innostaa nuoria integroitumaan tiedemaailman eri aloille. Toiminnassa on mukana tiedemaailman mentoreita ja lukiotason (high school) opettajia sekä opiskelijoita. Liike pyrkii tukemaan, lahjakkaiden nuorien lisäksi, ryhmiä, jotka ovat perinteisesti huonommin edustettuina tieteessä, kuten etniset ryhmät ja naiset.

Miira Paasilinna

Käsikirjoittaja, ohjaaja Kirsti Tulonen-Seppänen
epookekinäytelmäsarjasta Ullakkokomppania,
tiedonjulkistamisen valtionpalkinto 2006

Tammi

Professori **Laura Kolbe** sekä toimituspäällikkö
Tuula Kousa, FT **Nils Erik Forsgård**, FT
Timo Joutsivuo, FT **Anja Kervanto-Nevanlinna**,
FL **Rainer Knapas**, FT, dosentti **Tuomas M. S.**
Lehtonen, VTM **Pasi Mäenpää**, MA **Jukka**
Relander, FT, dosentti **Kirsi Saarikangas** ja FL
Minna Sarantola-Weiss teossarjasta Suomen
kulttuurihistoria 1-5,
tiedonjulkistamisen valtionpalkinto 2006

Csermelyn vierailun yhteydessä järjestettiin kaksi Tiede tutuksi -seminaaria.

Nettitieto

Internetin yleistymisen on muuntanut tiedonvälitystä nopeasti. Nettitieto on keskeinen osa nykytiedonvälitystä, ja se on tehokas tiedonlevittäjä: tiedon julkaiseminen on suhteellisen yksinkertaista, tieto leviää nopeasti ja kansainvälisesti ja tavoittaa laajan yleisön. Lisäksi tieto on helposti päivitettävissä.

Internet, ja muut uudet viestintäkanavat, ovat toistaiseksi olleet merkitykseensä nähden suhteellisen heikosti edustettuina, kun tiedonvälittäjien parista haetaan arvostettuja tahoja esimerkiksi tiedonjulkistamisen valtionpalkintoehdokkaiksi. Vuoden 2005 tiedonjulkistamisen valtionpalkinnon ehdotuspyynnössä neuvottelukunta ilmoitti tavoitteekseen osoittaa ainakin yksi palkintoehdotus tasokkaille verkkosivuille.

Valtion tiedonjulkaisemisen palkinto myönnettiin vuonna 2005 *sukellus.fi*-sivuston tekijöille nopeasta ja ammattimaisesta kriisitilanteen (Aasian tsunami-katastrofi) verkkotiedotuksesta.

Nettitiiedon käyttö ei kuitenkaan ole ongelmatonta, suurimmat kysymykset kohdistuvat tiedon luotettavuuteen.

Neuvottelukunnan Internet-työryhmä laati yhteenvedon valtionpalkintokelpoisuuden arvioinnista.

Neuvottelukunnan keskeiset tehtävät toimikaudella

Tiede ja yhteiskunta -ohjelma ja tiedonjulkistamisen neuvottelukunta

EU:n komissio hyväksyi joulukuussa 2001 Tiede ja yhteiskunta -ohjelman, jonka tavoitteena on edistää tieteen ja yhteiskunnan suhteiden kehittymistä Euroopassa, tukea luovaa toimintaa sekä parantaa tiedemaailman

valmiutta ottaa huomioon yhteiskunnallisia kysymyksiä. Eurooppalaisiin tavoitteisiin kuuluu myös kehittää vuoropuhelua tutkijoiden, teollisuuden, poliittisten päättäjäin ja kansalaisten välillä.

Kansallisten toimenpiteiden suunnittelemiseksi opetusministeriö asetti 9.6.2003 ylijohtaja **Arvo Jäppisen** johdolla Tiede ja yhteiskunta -työryhmän, jonka tehtävä oli pohtia keinoja, joilla tiedekasvatusta voidaan tehostaa, lisätä kansalaisten mahdollisuuksia perehtyä tieteeseen ja teknologiaan sekä selvittää, miten tieteen arvostus voidaan säilyttää korkealla tasolla ja nuorten kiinnostusta tiedettä kohtaan voidaan nykyisestä lisätä. Työryhmän tuli myös tarkastella tieteen ja median suhteita ja pohtia keinoja, joilla edistetään tieteellistä lukutaitoa ja miten tutkimukselle voitaisiin antaa enemmän sijaa tiedotusvälineissä. Työryhmän tehtävänä oli myös selvittää tutkimuksen ja päätöksenteon vuorovaikutusta ja tehdä ehdotuksia keinoista, joilla tutkimuksen välittymistä yhteiskuntaan ja päätöksentekoon voidaan lisätä. Tiede ja yhteiskunta -työryhmä luovutti muistionsa³ opetusministeri **Tuula Haataiselle** toukokuussa 2004.

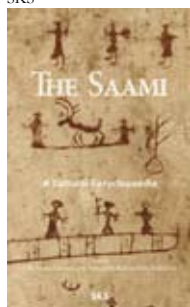
Neuvottelukunnan puheenjohtaja Jussi Nuorteva ja kaksi jäsentä, pääjohtaja Kirsi Lindroos opetushallituksesta ja professori Markku Löytönen Helsingin yliopistosta, osallistuivat opetusministeriön Tiede ja yhteiskunta -työryhmän toimintaan. Neuvottelukunnan projektipäällikkö, **Annikki Väisänen**, toimi työryhmän sihteerinä.

Tiede ja yhteiskunta -muistioon sisältyy useita ehdotuksia ja suosituksia, joilla pyritään edistämään kansalaisten mahdollisuuksia osallistua tutkimustoimintaa koskevaan keskusteluun. Jatkotoimenpiteissä korostuivat tiedonjulkistamisen kentän koordinoiminen, lasten ja nuorten kouluttaminen tieteen ymmärtämiseen sekä tieteen tuloista tiedottaminen ja tieteen popularisointi.

Tiede ja yhteiskunta -työryhmän työhön perustuen opetusministeriö päätti vahvistaa tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan asemaa tiedonjulkistamisen kenttää koordinoivana ja tiedonjulkistamista edistävänä tiedehallinnon toimijana.

3 Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:28

SKS

Professori Ulla-Maija Kalonen, tutkija Irja Seurujärvi-Kari ja tutkija Risto Pulkkinen teoksesta *The Saami – a Cultural Encyclopedia*, tiedonjulkistamisen valtionpalkinto 2006

wsoy

Tietokirjailija, kustannustoimittaja Markus Hotakainen teoksesta *Mars - myytistä maisemaksi*, tiedonjulkistamisen valtionpalkinto 2006

Opetusministeriö on päättänyt osoittaa neuvottelukunnalle uusia tehtäviä siten, että neuvottelukunta kehittää ja ylläpitää Internet-portaaleja, kuten opetusministeriön aiemmin ylläpitämää tieteen ja teknologian *research.fi*-tietopalvelua yhteistyössä opetusministeriön, kauppaja teollisuusministeriön, valtion tiede ja teknologianeuvoston, Suomen Akatemian, Tekesin, Tilastokeskuksen ja CSC:n kanssa sekä omaa portaalia keskeisille tiedonjulkistamisapurahoille, palkinnoille ja tiedeorganisaatioiden yleisötapahtumille. Neuvottelukunnan tehtäväksi annetaan myös tiedeviestinnän ja tietokirjoittamisen koulutuksen ja kurssien järjestäminen yhdessä muiden alan toimijoiden kanssa sekä selvityksen laatiminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa kotimaisen tiedeohjelmatuotannon merkityksestä ja kehittämismahdollisuuksista muuttuvassa tv-kanavakentässä. Tiedonjulkistamisen puolivuotisia kohdeapurahoja on lisätty ja osoitettu erillinen määräraha lasten ja nuorten tietokirjojen ja muiden tietotuotteiden edistämiseen. Neuvottelukunnan vastuulle siirtyy myös valtion talousarviossa eräiden teosten laatimiseen ja hankkimiseen (29.88.25.2) osoitetuista varoista päättäminen ja päätöksen perusteella rahoitettujen hankkeiden seuranta. Neuvottelukunnalle on tarkoitus osoittaa myös muita tiedonjulkistamisen kentän tehtäviä.

Tehtävien suorittamiseksi neuvottelukunnan resursseja vahvistettiin. Neuvottelukunta palkkasi pääsihteerin sekä yhdessä tutkimuseettisen neuvottelukunnan kanssa toimistosihteerin. Lisäksi neuvottelukunta teki Tieteellisten seurain valtuuskunnan kanssa sopimuksen hallinnollisista palveluista sekä toimitiloista.

Palkinnot

Tiedonjulkistamisen valtionpalkinnot ovat neuvottelukunnan julkisuudessa näkyvin toimintamuoto. Valtiovallan osoittamalla tunnustuksella on erityinen merkitys ja asema suomalaisten tiedonvälityksen palkintojen joukossa. Palkintoa arvostetaan myös siksi, että palkintoesityksen tekijä on riippumaton, eri alojen tunnustetuista asiantuntijoista koostuva neuvottelukunta.

Tiedonjulkistamisen valtionpalkinto on tasokkaiden tietokirjojen, radio- ja tv-ohjelmien sekä sanoma- ja aika-

kauslehtien palkitsija. Palkintojen piiriin kuuluvat edellisen kalenterivuoden aikana julkaistut tietotuotteet mukaan lukien myös CD:t ja verkkosivut. Palkinto voidaan myöntää kirjoittajalle, esittäjälle, toimittajalle, tuottajalle tai kääntäjälle taikka työryhmälle. Tiedonjulkistamisen kentällä erityisen ansioituneelle henkilölle voidaan palkinto myöntää elämäntyöpalkintona. Palkinnot myöntää opetusministeriö tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan esityksestä. Vuosina 2004, 2005 ja 2006 jaettiin kahdeksan palkintoa kunakin vuonna.

Palkinto- ja kohdeapurahapäätösten valmistelussa neuvottelukunta pitää tärkeänä, että tietokirjojen ohella tiedonjulkistamisen kenttä tulee mahdollisimman laajasti edustetuksi. Samoin on pidetty tärkeänä, että maamme kieliryhmät sekä eri alueet on otettu huomioon. Kukin neuvottelukunta on itsenäisesti päättänyt erityisistä painotuksista. Kuluneen toimikauden aikana esimerkiksi lasten tietokirjallisuus sekä sähköiset tietoaineistot ovat olleet painopistealueita. Palkitsemisella neuvottelukunta on pyrkinyt tukemaan innovatiivisia tiedontuottamisen tapoja ja tiedon tehokasta levittämistä sekä suurelle yleisölle että keskeisille käyttäjäryhmille.

Palkintoesityksiä neuvottelukunnalle voi tehdä kuka tahansa. Palkittavista kirjoista pyydetään erikseen ehdotuksia kustantajilta ja Suomen tietokirjailijoilta (STIK). Muiden palkittavien kohteiden osalta ehdotuksia pyydetään Suomen Journalistiliitolta (SJJ), Suomen Aikakauslehdentoimittajain Liitolta (SAL), Radio- ja tv-toimittajien liitolta (RTTL) sekä Suomen tiedetoimittajain liitolta.

Valtionpalkinnot vuonna 2004

Opetusministeri Tuula Haatainen jakoi valtion tiedonjulkistamisen palkinnot tiistaina 27.4.2004 valtioneuvoston juhlahuoneistossa Smolnassa.

Eino Heikkinen elämäntyöpalkinto vanhenemisen kysymyksiin kohdistuneesta monipuolisesta tiedonjulkistamistyöstä

Professori, LKT, Eino Heikkinen (s. 1939) on tullut tunnetuksi vanhenemiseen liittyvien kysymysten syvällisenä asiantuntijana, joka on laajasti ja aktiivisesti teh-

SKS

Professori Henry Bacon teoksesta
Seitsemäs taide - elokuva ja muut
taiteet, tiedonjulkistamisen
valtionpalkinto 2006

Oulun kaupunki, Luontokauppa Oulu, Luonnontieteellisen keskusmuseo

Yli-intendentti Henry Väre,
FL, museonhoitaja (emeritus) Tauno Ulvinen,
FL, rehtori (emeritus) Erkki Vilppa ja FK,
preparaattori Lassi Kalleinen teoksesta
Oulun kasvit – Piimäperältä Pilpasuolle,
tiedonjulkistamisen valtionpalkinto 2006

nyt tutkimusta tunnetuksi eri medioissa. Hän on toiminut vuodesta 1971 lähtien Jyväskylän ja Tampereen yliopistojen tutkimus- ja opetusviroissa. Vuonna 1980 hänet nimitettiin Jyväskylän yliopiston liikuntahygienian ja kansanterveyden professoriksi. Heikkinen on toiminut lukuisissa luottamustehtävissä, muun muassa valtion lääketieteellisen toimikunnan puheenjohtajana 1974 - 1979, tieteen keskustoimikunnan jäsenenä 1977 - 1979 ja European Medical Research Councilin jäsenenä 1977 - 1979. Heikkinen on ansiokkaasti tuonut eri medioissa esiin uusimman tieteellisen tutkimuksen tuloksia. Hän oli *Gerontologia*-lehden perustaja ja toimisen päätoimittajana 1987 - 1990. Jo 1970-luvulla Heikkinen nosti rohkeasti esiin urheilun dopingkysymykset, joiden ongelmiin ei vielä tuolloin yleisesti kiinnitetty yhtä suurta huomiota kuin nykyisin. Merkittävimmän työnsä tiedonjulkistamisessa Heikkinen on tehnyt vanhustyön alalla. Hän on keskeisesti ollut vaikuttamassa vanhusten asemaan ja hoitokäytäntöihin ja ollut muokkaamassa myönteistä asenneilmapiiriä ikääntymiseen liittyvien kysymysten tarkastelussa. Heikkisen kirjat *Vanhuuden voimavarat* (Tammi 2002) ja *Gerontologia* (Duodecim 2003) ovat paljon käytettyjä ja korkeatasoisia perusteoksia. Heikkinen toimii kirjoittajana ja arvioijana useissa kotija ulkomaisissa julkaisuissa. Hän on myös ollut paljon käytetty asiantuntija radiossa ja televisiossa. Tunnustuksena tekemästään työstä Heikkinen sai Pohjoismaisen ministerineuvoston pohjoismaisen kansanterveystyön palkinnon vuonna 2001 ja Jyväskylän yliopiston tiedonjulkistamis-palkinnon 1998. Heikkinen on tutkija, jolla on voimakas sosiaalinen vastuuntunto, laaja oppineisuus ja tahto kehittää yhteiskuntaa soveltamalla tieteellisen tutkimuksen tuloksia käytäntöön. Tiedonjulkistamistoiminnalla on ollut keskeinen asema Heikkisen elämäntyössä.

Kari Enqvist teoksesta *Kosmoksen habmo* (WSOY)

Professori Kari Enqvist osoittaa kirjassaan, kuinka hänen oma tieteenalansa, kosmologia, on viime vuosikymmenien aikana muuttunut filosofisesta spekulatiosta tieteelliseen tutkimukseen perustuvaksi täsmätieteeksi. Hän tarjoaa uusimman luonnontieteellisen näkemyksen universumin synnyn, alkuräjähdyksen, alkuketkistä nykyajan kautta kauaksi tulevaisuuteen. Matkan varrella on monia mieltä kiihdyttäviä yksityiskohtia, kuten aineen ja antiaineen synty, pimeä energia ja pimeä aine sekä mustat

aukot. Enqvist palaa useaan otteeseen alkuräjähdyksen maailmankuvalliseen merkitykseen. Samalla hän asettaa ihmisen paikalleen maailmassa ja maailmankaikkeudessa. Hän tuo selkeästi esille myös henkilökohtaisen maailmankuvansa lukijan tarkasteltavaksi ja arvotettavaksi. Kirjan loppupuolella Enqvist liikkuu kiinnostavalla tavalla tieteen ja uskonnon välimaastossa ja pohtii kosmologin maailmankuvaan liittyviä filosofisia ja teologisia johtopäätöksiä. Kokonaisuutena Enqvistin tavoitteena on ollut luonnontieteellisin perustein kuvata ”kosmoksen metafyyminen hahmo, jonka voi ikään kuin erottaa työntyvän esiin epätiedon usvasta”. Enqvist on määrätietoinen ja taitava tieteen kansantajuistaja. Hän käyttää selkeää ja huoliteltua kieltä, ja tekstiään hän elävöittää hauskoilla ja sattuvilla vertauksilla. Hän asettaa esittämänsä asiat myös luonnontieteiden kulttuurihistoriallisiin kehyksiin. Kirja on nautittava lukea sekä itse asian että sen esittämistavan perusteella. Kirja ei voi olla herättämättä lukijan omaan maailmankuvaan liittyviä pohdintoja.

Olli Marttila teoksesta *Suuri savanni - Tansanian kansallispuistot ja muut avainsuojelualueet* (Auris)

Olli Marttila on tutustunut perusteellisesti aiheeseensa tutkimalla Tansanian kansallispuistoja useilla matkoilla, joista pitkäkestoisin on ollut vuoden mittainen. Hän tuntee itäisen Afrikan luonnon ja erikoisesti suojelualueet perusteellisesti. Tutkimustensa perusteella hän on kirjoittanut poikkeuksellisen laajan esittelyn Tansanian luonnonpuistoista. Kirja ei kuitenkaan ole pelkkä esitely. Siinä pureudutaan perusteellisesti itäisen Afrikan luonnon säilyttämisen ongelmatiloihin: alkuperäisväestön elinmahdollisuuksien säilyttämiseen, luontoturismien järjestämiseen ja erityisesti suurten nisäkkäitten elinmahdollisuuksiin. Kirja on onnistunut tietoteos: samanaikaisesti matkaopas, luontokirja, käsikirja ja hakuteos. Lisäksi se on kaunis selailla, mutta myös nautittava lukuelämys. Sujuvaa tekstiä täydentää suorastaan loisteliaa pääosin tekijän oma kuvitus. Marttilan kirja on korkeatasoinen suomalainen tietokirja, jolla epäilemättä tulee olemaan myös kansainvälistä kiinnostavuutta käännösmarkkinoilla.

Kuvatoimitus, Aamulehti

Toimittaja Maila-Katriina Tuominen
kulttuurin ja ihmisoikeuksiin liittyvien kysymysten monipuolisesta
käsitteystä, tiedonjulkistamisen valtionpalkinto 2006

Tuomo Polvinen teossarjasta *J. K. Paasikivi - valtiomiehen elämäntyö 1 – 5* (WSOY)

Tuomo Polvinen on lähes kahden vuosikymmenen ajan keskittynyt laatimaan kattavaa elämäkertaa Suomen autonomian loppuajan ja itsenäisyyden ajan kaikkein keskeisiin kuuluneesta poliittisesta vaikuttajasta, J. K. Paasikivestä. Viisiosainen teossarja, jonka tekemiseen Polvisen rinnalla ja ohjauksessa ovat osallistuneet dosentit **Hannu Heikkilä** ja **Hannu Immonen**, pohjautuu alkuperäislähteiden tinkimättömään tutkimukseen ja niiden harkittuun analyysiin. Teossarja on laaja ja tieteellisesti korkeatasoinen, mutta silti selkeä ja helppolukuinen. Polvinen osaa sijoittaa Paasikiven aikakauden, tai oikeastaan eri aikakausien, yleisten tapahtumien virtaan. Yhteiskunnan muutos edellyttää murroskauden ja itsenäisyyden alkuvuosikymmenten poliittiselta ja yhteiskunnalliselta vaikuttajalta poikkeuksellista kykyä sopeutua nopeasti ja yllättävästi muuttuviin olosuhteisiin ja vaihtuviin poliittisiin realiteetteihin. Polvisen teksti on rauhallista ja arvioivaa, tarkkailevaa ja oivaltavaa. Hän ei samaistu kohteeseensa eikä puolustele tätä, vaan säilyttää Paasikiven ajattelua syvällisesti ymmärtäessäänkin tiukasti ulkopuolisen, tutkimuksellisen otteen. Tuomo Polvisen J. K. Paasikivestä kirjoittama valtiomieselämäkerta täydentää merkittävällä tavalla suomalaisiin vaikuttajiin kohdistunutta tieteellistä tutkimusta. Se tulee epäilemättä vuosikymmenten ajan olemaan yksi niistä perusteoksista, joiden varaan muu historiantutkimus tulee suurelta osin rakentumaan.

Agneta Rahikainen teoksesta *Johan Ludvig & Fredrika Runeberg - en bildbiografi* (SLS ja Atlantis)

Johan Ludvig Runebergin syntymän 200-vuotisjuhlavuosi on nostanut uudelleen esiin kansallisrunoilijan monipuolisen elämäntyön. Agneta Rahikaisen 2003 ilmestynyt teos antaa selkeän ja keskitetyn, mutta samalla myös riittävän laajan kokonaiskuvan sekä J. L. Runebergistä että hänen elämäntyöhönsä keskeisesti vaikuttaneesta puolisoista, Fredrika Runebergistä (s. Tengström). Rahikainen tuntee perusteellisesti Runebergiin liittyvän henkilöaineiston ja käyttää biografiassaan hyväkseen lainauksia molempien päähenkilöiden kirjeistä ja muistiinpanoista. Ne luovat elävällä tavalla ajankuvaa, mutta osoittavat myös hämmästyttävästi kuinka vähän tämän päivän ihmisen arkinen ajatusmaailma poikkeaa Runebergin aika-

laisten ajattelusta. Teos piirtää kuvan niin päähenkilöistä kuin heidän perheestään ja lähimmästä ystäväpiiristään, samoin 1800-luvun suomalaisista kulttuuri- ja yliopistoelämästä. Teos inhimillistää ja saattaa arjen tasolle lähes myyttiseksi hahmoksi jo omana aikanaan nousseen kansallisrunoilijan. Se herättää samalla kasvavaa kiinnostusta hänen monipuolista tuotantoaan ja ajatteluaan kohtaan. Rahikaisen teos täyttää erinomaisesti paikkansa Runeberg-kirjallisuuden vuolaassa virrassa. Siihen on koottu poikkeuksellisen näyttävä ja teknisesti korkeatasoinen kuvitus, joka lisää sen houkuttelevuutta etenkin koulujen opetuskäytössä. Vaikka teos on ruotsinkielinen, se on korkeatasoisena tietokirjana onnistunut kiitettävällä tavalla tavoittamaan myös suomalaisen lukijakunnan.

Christina Salmivalli kirjasta *Koulukiusaamiseen puuttuminen - kobbi tebokaita toimintamalleja* (PS-kustannus)

Viime vuosikymmenen aikana koulukiusaaminen on säännöllisin väliajoin noussut julkiseen keskusteluun. Tästä huolimatta kiusaamista ei ole saatu loppumaan. Kiusaaminen on edelleen erittäin ajankohtainen sekä aikuisten että lasten ongelma niin kouluissa kuin muissakin työyhteisöissä. Christina Salmivalli on tehnyt Suomessa tunnetuksi koulukiusaamisen käsitteen, jonka mukaan kiusaaminen on systemaattista vallan tai voiman väärinkäyttöä. Salmivalli on nostanut tietoisuuteen koulukiusaamisen ja yksittäisten väkivallantekojen välisen eron. Kaikki kouluyhteisössä esiin nouseva aggressiivisuus ei ole koulukiusaamista. Kiusaamisen määritelmän mukaan kiusaamisella tarkoitetaan yhteen ja samaan oppilaaseen toistuvasti kohdistuvaa tahallisen vihamielistä käyttäytymistä. Koulukiusaamisen erottaa muusta aggressiivisesta käyttäytymisestä nimenomaan se, että osapuolten roolijako ja keskinäiset voimasuhteet ovat hyvin selkeät. Salmivalli on tutkinut koulukiusaamista ryhmäilmionä ja kehittänyt koulukiusaamisen ehkäisyyn liittyviä toimintamalleja jo pitkään. Oleellista on se, että hän on nostanut esiin ajatuksen siitä, että kiusaamisen ehkäisyssä ja sen lopettamisessa on kouluyhteisön tasolla tapahtuvalla puuttumisella keskeinen merkitys. Pelkkä yksilötasolla toteutettu työ ei riitä. Kiusatuksi joutuminen on aina hyvin traumaattinen kokemus ja sen luonteeseen kuuluva jatkuvuus ja ryhmässä torjutuksi tuleminen aiheuttavat sekä lyhyt- että pitkäaikaisia vaikutuksia, jotka ovat vakavia kehityksellisiä riskejä lapselle ja nuorelle. Kirjaan

Professori **Kari Uusikylä** sai tiedonjulkistamisen valtionpalkinnon vuonna 2005 koulutuksen ja opetuksen alan tiedonjulkistamisessa tehdystä monipuolisesta elämäntyöstä. Uusikylä on tullut tunnetuksi ihmisen luovuutta ja lahjakkuutta ikäkauden eri vaiheissa koskevista tutkimuksistaan ja kannanotoistaan. Uusikylä on korostanut luovuuden, erilaisuuden ja monipuolisten taitojen merkitystä sekä yhteiskunnan kannalta että yksilön kehityksessä. Uusikylä on erinomainen esiintyjä, joka osaa selkeästi ilmaista ja perustella näkemyksensä. Tämän vuoksi hän on saanut edustamilleen näkemyksille ansaittua huomiota tiedotusvälineissä. Uusikylä on ollut merkittäväällä tavalla suuntaamassa suomalaista koulutusajattelua ja opetusjärjestelmää, joka viime vuosina on saanut tuloksistaan ja menetelmistään laajaa kansainvälistä tunnustusta.

on koottu konkreettisia menetelmiä, joilla kiusaamista voidaan sekä ennalta ehkäistä että vähentää. Christina Salmivalli on tutkimusaiheellaan ja kirjallaan puuttunut ajankohtaiseen ja merkittävään yhteiskunnassamme olevaan ongelmaan ja kehittänyt koulun arkeen soveltuvan toimintamallin ongelman ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi. Opetushallituksen opettajille suunnatuissa täydennyskoulutuksissa ja kehittämishankkeissa (esim. Terve itsetunto -projekti) on 1990-luvun alusta saakka tehty yhteistyötä Christina Salmivallin kanssa kiusaamisen ehkäisyyn liittyvien tavoitteiden ja toimintamallien siirtämiseksi osaksi koulujen arkipäivää.

YLE:n Dokumenttiohjelmien *Ulkolinja*-ohjelmasarja ja työryhmä **Vesa Toijonen, Mikko Valtasaari, Pertti Pesonen, Sirpa Liponen** ja **Liisa Hämäläinen** korkealaatuisesta televisiotyöstä

Ulkolinja on vuodesta 1978 kertonut suomalaisille television keinoin maailman tapahtumista lähellä ja kaukana. Pitkän taipaleensa aikana *Ulkolinja* on pystynyt vastamaan haasteeseensa ja tekemään maailmaa meille ymmärrettäväksi tavalla, jossa yksittäisten tapahtumien kautta on edetty kokonaisen ilmiön tai tapahtumaketjun tarkasteluun. Se on ollut suomalaista televisiojournalismia parhaimmillaan. Se on taustoittanut, ennakoanut, tutkinut ja kuvannut maailman tapahtumia tinkimättömästi ja nähnyt päivittäistä uutisvälitystä kauemmaksi. Uutistarjonnan määrä ja tahti näyttää kiihtyvän, mutta samanaikaisesti uutisjournalismi keskittyy tapahtumien yhä nopeampaan ja pinnallisempaan kuvaamiseen. Ihmisten koteihin välittyy kuva kaoottisesta, käsittämättömästä ja pelottavastakin maailmasta, jossa tapahtumien taustoja ja niihin liittyviä historiallisia prosesseja ei tutkita eikä avata. *Ulkolinja* on lukenut ajassa olevia merkkejä ja tarttunut tärkeisiin aiheisiin. Vuoden 2003 aiheita olivat erityisesti Venäjän tilannetta ja sen taustoja käsittelevät dokumentit *Venäläistä öljyrulettia* ja *Ammutaanhan liberaalejakin*. Venäjän lisäksi on käsitelty Irakin tilannetta eri näkökulmista, lapsisotilaita Kolumbiassa ja uuden Euroopan arkkitehteja. *Ulkolinja* edustaa huolella ja ammattitaidolla tehtyä televisiojournalismia, joka ulkomaisten ohjelmaformaattien ja jatkuvan viihdyttämisen pakon edessä on yhä harvinaisempaa.

Matti Härkälä Suomen luontoon liittyvän tiedon välittämisestä sanomalehti *Keski-suomalaisessa*

Toimittaja Matti Härkälä on vuosia tehnyt ansiokasta ja monipuolista työtä luontoasioiden uutisoinnissa ja tiedon etsimisessä. Hän on oivalla tavalla tuonut luonnontieteisiin liittyviä aiheita ymmärrettävästi ja kiinnostavasti lukijoiden pohdittavaksi. Erityisen maininnan ansaitsee Härkälän kirjoittama luontopalsta, jota on *Keski-suomalaisessa* julkaistu yli 400 artikkelia vuodesta 1994 lähtien. Luontopalstallaan Härkälä on perehtynyt sekä itse tekemiinsä havaintoihin että vastannut lukijoiden mieltä vaivaaviin kysymyksiin. Lähtökohta on pääsääntöisesti paikallinen, mutta myös valtakunnalliset aiheet on tuotu mukavalla tavalla kotoisan läheisiksi.

Valtionpalkinnot vuonna 2005

Opetusministeri Tuula Haatainen jakoi tiedonjulkistamisen valtionpalkinnot 30.3.2005 valtioneuvoston juhlahuoneistossa.

Kari Uusikylä koulutuksen ja opetuksen alan tiedonjulkistamisesta tehdystä monipuolisesta elämäntyöstä

Helsingin yliopiston kasvatustieteen professori Kari Uusikylä (s. 1945) on tullut tunnetuksi ihmisen luovuutta ja lahjakkuutta ikäkauden eri vaiheissa koskevista tutkimuksistaan ja kannanotoistaan. Uusikylä on korostanut luovuuden, erilaisuuden ja monipuolisten taitojen merkitystä sekä yhteiskunnan kannalta, että yksilön kehityksessä. Väitöskirjassaan 1977 Uusikylä käsitteli opetuksen yhteissuunnittelua osana didaktista prosessia. Sen jälkeen hän on laatinut tutkimuksia ja opetuskirjoja muun muassa didaktikasta ja opettajankoulutuksesta. Erityistä huomiota kiinnitti hänen 1993 julkaistu teoksensa *Lab-jakkaiden kasvatus*. Uusikylä pyrkii myönteisellä tavalla kannustamaan ihmisiä lahjakkuutensa löytämisessä ja kehittämisessä. Hänen vaikutuksensa ei ole rajoittunut vain koulun ja opetuksen alueelle, vaan hän on aktiivisesti toiminut myös muilla alueilla, etenkin musiikin ja urheiluvalmennuksen piirissä. Kari Uusikylä on osannut taitavasti nostaa julkiseen keskusteluun tieteellisen tutkimuksensa tuloksia. Hän ei ole arkaillut tarpeen tullen esittää poikkeaviakaan näkemyksiä, mutta hän on osannut tuoda ne esiin myönteisellä, kokonaisuutta ymmärtä-

Eero Roine, Helsingin yliopistomuseo

Professori Kari Uusikylä koulutuksen ja opetuksen alan tiedonjulkistamisesta tehdystä monipuolisesta elämäntyöstä, tiedonjulkistamisen valtionpalkinto 2005

vällä ja rakentavalla tavalla. Lahjakkuuden korostus ei ole ollut luonteeltaan poissulkevaa, harvoin huippuihin keskittyvää, vaan hän on kannustanut etsimään luovuutta ja osaamista jokaisen yksilön omista lähtökohdista ja tavoitteista käsin. Uusikylä on erinomainen esiintyjä, joka osaa selkeästi ilmaista ja perustella näkemyksensä. Tämän vuoksi hän on saanut edustamilleen näkemyksille ansaittua huomiota tiedotusvälineissä. Julkisella toiminnallaan Uusikylä on ollut merkittävällä tavalla suuntaamassa suomalaista koulutusajattelua ja opetusjärjestelmää, joka viime vuosina on saanut tuloksistaan ja menetelmistään laajaa kansainvälistä tunnustusta.

Kaisa Häkkinen teoksesta *Linnun nimi* (Teos)

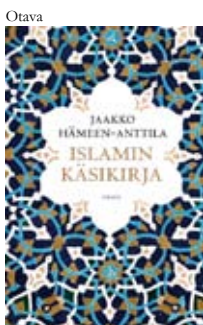
Professori Kaisa Häkkinen on johtava suomen kielen etymologian, suomen kielen sanojen alkuperän, tutkija ja tuntija. Hänen laaja kirjallinen tuotantonsa sisältää tutkimuksia alkaen Agricolan kielestä ja suomen kielen vanhimmasta sanastosta aina nykysuomen sanojen alkuperään. Häkkinen on syventänyt kielitieteellisillä tutkimuksillaan myös ymmärrystä maamme esihistoriasta. Hänen vuonna 2004 ilmestynyt yleisesityksensä *Nykysuomen etymologinen sanakirja* on saanut osakseen tunnustusta ja on jo vakiinnuttamassa paikkansa etymologisena perusteoksena. Häkkinen teos *Linnun nimi* on etymologisen tietämyksen ja osaamisen huippunäyte. Se ei tyydy antamaan selityksiä pelkästään yksittäisten sanojen alkuperälle, vaan piirtää laajan kaaren suomalaisen linnunnimistön kehityshistoriaan alkaen Suomen kirjallisuuden varhaisimmista esityksistä ja päätyen nimistötyön nykykäytäntöihin. *Linnun nimi* -teoksen erityisenä ansiona on pidettävä sen vahvaa tieteidenvälisyyttä. Häkkinen on syvällisesti perehtynyt Suomen linnuston lajisystematiikkaan ja pystyy oivallisella tavalla luomaan kokonaisuuden, jolla on paljon annettavaa sekä luonnontieteiden että humanististen tieteiden näkökulmasta lintoja tarkasteleville. Nopeasti tietoa etsivälle hyödyllinen on teoksen loppuun koottu laaja historiallinen lintusanasto. Teoksen ulkoasua on onnistuneesti kevennetty pääasiassa klassisten lintumaalareiden, kuten **von Wrightin** veljesten ja **Magnus Körnerin** tekemällä kuvituksella.

Jaakko Hämeen-Anttila teoksesta *Islamin käsikirja* (Otava)

Islam on 2000-luvulla noussut median huomioon ennen muuta taustoitettaessa kansainvälisen politiikan akuutteja tapahtumia. Nopeassa uutisoinnissa ei aina ole riittävässä määrin voitu tuoda esiin islamin monimuotoisuutta ja sen historian pitkiä kehityslinjoja. Tällainen syvällisempi tietämys on kuitenkin tarpeen tasapuolisen kuvan luomiseksi sekä tämän päivän tapahtumista että islamista yleensä. Islam on syntymisestäään saakka elänyt läheisessä vuorovaikutuksessa kristinuskon ja juutalaisuuden, samoin Euroopan, Aasian ja Afrikan muiden kulttuurien kanssa. Tämä vuorovaikutus on kautta vuosisatojen sisältänyt sekä kamppailua poliittisesta ja alueellisesta vallasta että kulttuurista ja taloudellista kanssakäymistä. Islam on tänään myös oleellinen osa modernia eurooppalaisuutta. Se on haastanut tarkastelemaan uudella tavalla eurooppalaisen yhteiskunnan olemusta ja perusarvoja. Professori Jaakko Hämeen-Anttila on Suomen johtavia islamin ja Lähi-idän tuntijoita. Hän on suomentanut *Koraanin* ja *Gilgamesh*-eepoksen ja julkaissut useita islamia käsitteleviä teoksia ja kirjoituksia. Hän on ollut myös paljon käytetty asiantuntija tiedotusvälineissä. *Islamin käsikirja* on syvälliseen asiantuntemukseen perustuva islamilaisen uskonnon, historian, kulttuurin ja yhteiskunnallisen ajattelun perusteos. Se avaa teräviä näkökulmia myös tämän päivän islamilaisuutta ja kansainvälistä politiikkaa koskeviin kysymyksiin. Hämeen-Anttila on sujuva kirjoittaja, joka tarkastelee ymmärtävästi ja tasapuolisesti kysymyksiä, joihin usein liittyy voimakkaita tunnelatauksia.

Ville Lukkarinen ja **Annika Waernerberg** teoksesta *Suomi-kuvasta mielenmaisemaan* (SKS)

Teos avaa uusia, raikkaita näköaloja yhteiseksi kokemaamme 1800- ja 1900-luvun taitteen maalaustaiteeseen. Tutut, kansallisesti patinoituneet maisemakuvat saavat vivahteikkaita tulkintoja, kun niitä katsotaan metsätalouden, ympäristötietouden, paikan hengen ja taiteilijuiden näkökulmista. Näemme esimerkiksi, kuinka paikan henki puhuttelee **Albert Edelfeltiä** ja **Pekka Halonen** kohtaa maisemassa itsensä. **Eero Järnefeltin** kiinnostus Koliin asettuu laajempiin taideteoreettisiin ja matkailullisiin yhteyksiinsä. Kahden taidehistorian professorin yhdessä kirjoittama teos toimii kahdella tasolla: Suomen

Professori Jaakko Hämeen-Anttila teoksesta *Islamin käsikirja*, tiedonjulkistamisen valtionpalkinto 2005

Professorit Ville Lukkarinen ja Annika Waernerberg teoksesta *Suomi-kuvasta mielenmaisemaan*, tiedonjulkistamisen valtionpalkinto 2005

kulttuurihistorian ja taiteilijan omasta itsestä lähtevän tulkinnan. Käsitteilyn taustalla on pitkällinen ja syvälinen paneutuminen sekä arkistoissa olevaan alkuperäisaineistoon että taidekäsityksiä ilmentävään laajaan kirjallisuuteen. Kuvitus on huolellisesti valittua – kuten sen tällaisessa teoksessa kuuluukin olla. Silmiä hivelevän huoliteltu teos edustaa hyvää tietokirjallisuutta parhaimmillaan.

Heikki Hyvärinen, Mervi Kunnasranta, Petteri Nieminen ja Juha Taskinen teoksesta *Hyle - Saimaan oma norppa* (Tammi)

Saimaannorpasta kertovan kirjan tekijöistä emeritusprofessori Heikki Hyvärinen on tutkinut norppia vuosikymmenien ajan, ja hän on myös niiden suojelun uranuurtaja. Norpan tutkijoita ovat myös Mervi Kunnasranta ja Petteri Nieminen. Luontokuvaaja Juha Taskinen on ikuistanut norpan elämää tuhansiin hellyttäviin valokuviiin. Kirjaan on koottu kaikki se tieto, mikä tästä yhä uhanalaisesta eläimestä on olemassa. Uusien tutkimusmenetelmien avulla norppien elämää on päästy seuraamaan myös veden alle. Tutkimustyön tulokset on nöyrällä mielellä ja määrätietoisesti popularisoitu selkeäksi kokonaisuudeksi norpan kehityshistoriasta, sen nykyisestä elämästä ja tulevaisuuden näkymistä. Kirjassa on myös perusteellinen esitys siitä, miten hylkeet yleensäkin ovat monin tavoin sopeutuneet vetiseen elinympäristöönsä. Paikoin sydämeen käyvällä sympatialla kirjoitettu, kauniisti mutta ei kosiskelevalla tavalla kuvitettu ja määrätietoisella otteella toimitettu teos on oivallinen tietokirja, joka sopii hyvin sekä asiantuntijoille että muille Suomen luonnosta kiinnostuneille lukijoille.

Alex Nieminen, Petri Ahoniemi, Janne Mikkulainen, Matti Anttila, Sami Köykkä, Mimmu Pekkanen ja Kalle Valkama nopasta ja ammattimaisesta kriisitilanteen verkkotiedotuksesta Internet-sivuston *sukellus.fi* välityksellä

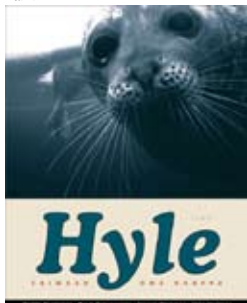
Internetin merkitys tiedonhaun välineenä on kasvanut voimakkaasti 1990-luvulta lähtien. Sisältötietoa eri asioista on tarjolla hyvinkin runsaasti, mutta tiedon käyttöön ja luotettavuuteen liittyy monia ongelmia. Internetin kiistattomimpia etuja ovat sen nopeus tiedonvälityksessä, sen laaja kansainvälinen kattavuus ja

mahdollisuus päivittää esitettyjä tietoja nopeasti. Sähköisten tietopalveluiden tuottaminen kansalaisille on yksi kansainvälisen ja suomalaisen tietoyhteiskunnan kulmakivistä. Yhteiskunnan palvelutarjonnassa erityisen tärkeää on kehittää peruspalveluiden lisäksi sellaisia toimintamekanismeja, jotka hyödyntävät Internetin parhaita ominaisuuksia tiedonvälityksessä. Kaakkois-Aasian tsunamikatastrofin suomalaisessa tiedotuksessa *sukellus.fi*-verkkosivusto osoitti erinomaisella tavalla Internetin välityksellä tapahtuvan osaavan ja nopean tiedonvälityksen vaikuttavuuden. Verkkoviestinnän vahvan ammatillisen osaamisen ansiosta *sukellus.fi*-sivusto kykeni nopeasti sekä kokoamaan tietoa että päivittämään sitä olosuhteiden jatkuvasti muuttuessa. Ammattimaiseen toimintaan kuului myös kyky ottaa olosuhteiden edellyttämällä tavalla huomioon tietosuojaan liittyvät kysymykset. Verkkotiedolle ominaisella tavalla myös käyttäjät löysivät hämmästyttävän nopeasti tietoa tarjoavat sivustot, jotka useimmille olivat olleet aikaisemmin vieraita.

YLE:n *AKUUTTI*-ohjelman työryhmä **Karin Mario-la, Sari Kostet-Kärkkäinen, Anu-Maija Kärjä, Pasi Punkari, Sirpa Harjuvaara, Jani Honkakoski, Tapio Turpeinen ja Mervi Koivula**

Akuutti on vuodesta 1994 kertonut suomalaisille terveyspalveluista. Se on tarjonnut selkeästi dokumentoitua tietoa terveyteen ja sairauteen liittyvistä kysymyksistä ja erilaisista hoitomenetelmistä, kritiikkiä unohtamatta. *Akuutti* on onnistunut popularisoimaan lääketiedettä onnistuneesti ja päässyt lähelle katsojaa. *Akuutti* ei ole pääkaupunkikeskeinen ohjelma, vaan sitä tehdään Oulussa ja siinä haastatellaan eri puolilla Suomea asuvia ihmisiä. *Akuutti* on erinomainen esimerkki kokonaiskonseptiajatteluun perustuvasta monimediaisesta kokonaisuudesta, jossa televisio-ohjelma ja verkko ansiokkaasti täydentävät toisiaan. Verkon kautta *Akuutti* nimenomaan etsii kontaktia katsojaan ja pyrkii dialogiin tämän kanssa. Katsojat voivat lähettää kysymyksiä, keskustella ja kysyä lääkäriltä. Verkkoon on koottu valikoituja tekstejä pohjautuen lähetettyihin tv-ohjelmiin, hyviä ja käyttökelpoisia linkkejä sekä keskeistä perustietoa yleisöä paljon kiinnostavista terveyteen liittyvistä kysymyksistä. *Akuutti* on selvästi kiinnostunut katsojista ja on valmis palvelemaan heidän tiedontarvettaan.

Tammi

Professori (emeritus) Heikki Hyvärinen, tutkija Mervi Kunnasranta, tutkija Petteri Nieminen ja luontokuvaaja Juha Taskinen teoksesta *Hyle - Saimaan oma norppa*, tiedonjulkistamisen valtionpalkinto 2005

Alex Nieminen, Petri Ahoniemi, Janne Mikkulainen, Matti Anttila, Sami Köykkä, Mimmu Pekkanen ja Kalle Valkama nopeasta ja ammattimaisesta kriisitilanteen verkkotiedotuksesta Internet-sivuston *sukellus.fi* välityksellä, tiedonjulkistamisen valtionpalkinto 2005

Elina Grundström monipuolisesta journalistisesta toiminnasta globaalien yhteiskunnallisten kysymysten käsitteilyssä

Toimittaja Elina Grundström on tehnyt laadukasta ja monipuolista työtä useissa suomalaismedioissa. Hän on toiminut *Ylioppilaslehd*en päätoimittajana ja vuonna 1995 tiedonjulkistamis-palkinnon saaneen *Hiidenkivi*-lehden toimitussihteerinä. Monien erityisesti kehitysmaihien suuntautuneiden ulkomaanmatkojen aikana on syntynyt lukuisia kyseisten maiden oloja kuvaavia, tinkimätöntä perehtymistä ja terävää ja kriittistä havainnointikykyä osoittavia artikkeleita. Elina Grundströmin vuonna 2002 kirjoittama ja valokuvaaja **Yrjö Tuunasen** kuvittama teos *Alkuperämaa tuntematon* herätti Suomessa laajaa keskustelua maailmankaupan kansainvälistymiseen liittyvistä ongelmista. Grundströmin 2004 toimittama teos *Globalisaation portinvartijat* (Edita 2004) on osa Sitran vuoden 2003 alussa käynnistämää Globalisaation konkreettiset vaikutukset -hanketta. Tarkasteluun ei ole otettu pelkästään suomalaisten kulutustapojen ja kehityksistä tapahtuvan tuonnin epäkohtia, vaan esille on haluttu ottaa myös laajempaa eettistä ja talouden lainalaisuuksia koskevaa pohdintaa, jotta tulevaisuudessa kaupan ostopäätökset voitaisiin tehdä oikeudenmukaisemmin ja osapuolia tasavertaisesti kunnioittaen. Grundströmin journalistista työtä leimaa pyrkimys oikeudenmukaisuuteen ja tasa-arvoisuuteen. Niitä tarkastellaan lähtien tavallisen ihmisen arjesta ja niistä pienistä päätöksistä, joilla voidaan vaikuttaa ihmisten elämisen mahdollisuuksiin myös toisella puolen maapalloa.

Valtionpalkinnot vuonna 2006

Opetusministeri **Antti Kalliomäki** jakoi tiedonjulkistamisen valtionpalkinnot 24.4.2006 Säätytalossa.

Toimittaja, ohjaaja **Lisa Hovinheimo** monipuolisesta televisio-toiminnassa tehdystä elämäntyöstä

Toimittaja Lisa Hovinheimo (s. 1938) on tehnyt pitkän ja poikkeuksellisen ansiokkaan uran Yleisradion kulttuuriohjelmien toimittajana ja ohjaajana. Ennen eläkkeelle siirtymistään vuonna 2001 hän ehti tehdä televisiotyötä yli kolmen vuosikymmenen ajan. Tämän jälkeenkin hän

on jatkanut työskentelyä free lance -toimittajana ja ohjaajana tuottaen asiaohjelmia Yleisradiolle. Hovinheimon toimittajanura alkoi vuonna 1964, jolloin Suomen tietotoimisto (STT) palkkasi hänet Suomen Kulttuurirahaston tuella ensimmäiseksi kulttuuritoimittajakseen. Yleisradion palvelukseen Hovinheimo siirtyi toukokuussa 1970. Yleisradiossa Hovinheimo on työskennellyt sekä ajankohtais- että dokumenttitoimituksessa valmistaen kulttuuriohjelmia monipuolisesti baletista teatteriin, musiikkiin ja kuvaamataiteisiin. Hänellä on ollut useita omia sarjoja, kuten *Kirjo* ja *Kulttuuriruutu*. Niiden ohella Hovinheimo on tehnyt taiteilijoiden, kirjailijoiden ja muiden ajankohtaisten kulttuurihenkilöiden henkilökuvia. Kielitaitoinen Hovinheimo ryhtyi Yleisradiossa esittelemään katsojille erityisesti Neuvostoliiton oloja ja kulttuuria. Monet merkittävät neuvostotaiteilijat tulivat suomalaisten katsojien tietoon hänen ohjelmiansa kautta. Venäjän ohella Viro on kuulunut Hovinheimon läheisiin kohteisiin. Erityisen huomattava on ollut hänen vuonna 1998 valmistunut dokumenttinsa *Lennart Meri: Pube on Virosta*. Hovinheimon Suomen sukukansoja tarkastelleilla ohjelmilla on pysyvä kansatieteellinen arvo. Sukukansat nousivat hänen kiinnostuksensa kohteeksi 1980-luvun alussa. Olosuhteet televisiotyölle olivat vaikeat, mutta hedelmällinen yhteistyö akateemikko **Perti Virtarannan** kanssa tuotti upeita ohjelmia silloisen Neuvostoliiton alueella asuvista kielisukulaisistamme. Tuolloin syntyi dokumenttielokuvia muun muassa Vienan-Karjalasta, Aunuksesta, Tverin Karjalasta ja Viron Seutumaaalta. Lisa Hovinheimo toteutti koko työuransa ajan mitä parhaimmalla tavalla Yleisradion sivistystehtävää. Vuosien mittaan hän kehittyi kameralle puhuvasta reportterista taitavaksi ja monipuoliseksi dokumentaristiksi. Uransa loppuksi Hovinheimo teki hienoja dokumenttielokuvia TV 2:n Dokumenttiprojektille. Useimmista töistä katsojalle välittyi hänen valoisa ja eloisa persoonallisuutensa. Lisa Hovinheimo heittäytyi jokaiseen työhönsä aina miltei lapsenomaisen innostuneena, kuten luovan persoonan tuleekin tehdä. Ohjelmatyönsä ohella Lisa Hovinheimo on toiminut Suomen Unesco-toimikunnassa ollen 1990-luvulla sen viestintäjooston puheenjohtaja ja kulttuurijaoston jäsen. Hän on kuulunut Suomen arvostelijain liiton hallitukseen ja toiminut 2000-luvulle saakka aktiivisena arvostelijana.

YLE

YLE:n AKUUTTI-ohjelman työryhmä Karin Mariola, Sari Kostet-Kärkkäinen, Anu-Majja Kärjä, Pasi Punkari, Sirpa Harjuvaara, Jani Honkakoski, Tapio Turpeinen ja Mervi Koivula, tiedonjulkistamisen valtionpalkinto 2005

Teos

Professori Kaisa Häkkinen teoksesta Linnun nimi, tiedonjulkistamisen valtionpalkinto 2005

Toimittaja **Maila-Katriina Tuominen** kulttuuriin ja ihmisoikeuksiin liittyvien kysymysten monipuolisesta käsittelystä *Aamulehdessä*

Maila-Katriina Tuominen on toiminut *Aamulehden* kulttuuritoimittajana vuodesta 1977. Hän on erinomainen ja syvälinen kulttuurin tuntija ja tuottelias kirjoittaja, joka avaa ansiokkaasti vaikeita ilmiöitä lehden lukijoille. Hän on perehtynyt etenkin kuvataiteisiin, mutta myös kirjallisuus ja etenkin lastenkulttuuri ovat olleet lähellä hänen sydäntään. Tuominen on toiminut välittäjänä akateemisen maailman ja journalistien välillä. Hän on luennoinut taidehistoriaa Tampereen yliopistossa ja kouluttanut uusia kriitikkopolveja. Erityisen ansioitunut Tuominen on maahanmuuttajien ja ihmisoikeuskysymysten käsittelijänä. Omasta aloitteestaan hän ryhtyi ihmisoikeustoimittajaksi vuonna 1999. Tavoitteenaan hänellä oli käsitellä ihmis- ja kansalaiskysymyksiä sekä sananvapauteen liittyviä asioita. *Aamulehden* ensimmäinen maahanmuuttajasivu ilmestyi itsenäisyyspäivänä 1999. Sen toteuttamisesta vastasivat kokonaan maahanmuuttajat, kukin omista aiheistaan ja omalla tyylillään. Vaikka tyyli saattoi olla ajoittain hiomatonta, antoi *Aamulehti* Tuominen tuella maahanmuuttajille mahdollisuuden puhua lehdessä omalla äänellään. Tämä on laajentanut ja syventänyt lehden lukijakunnan tietoutta maahanmuuttajien kysymyksistä ja luonut siltaa eri kulttuurien ja elämäntapojen välillä. Maila-Katriina Tuominen on osoittanut poikkeuksellista oma-aloitteisuutta ja rohkeutta journalistisessa toiminnassaan käsitellessään yhteiskunnallisesti tärkeitä asioita. Hän on saanut ansioistaan myös Suomen Kuvalehden journalistipalkinnon vuonna 2003.

Käsikirjoittaja, ohjaaja **Kirsti Tulonen-Seppänen** televisiotyöstä neliosaisessa epookkinäytelmäsarjassa *Ullakkomppania*

Ullakkomppania on nuorille suunnattu tv-sarja toisen maailmansodan tapahtumista nuorten elämänä ja kokemana. Se avaa mikrohistoriallisen näkökulman toisen maailmansodan aikaiseen Suomeen. Kirsti Tulonen-Seppänen on käsikirjoittanut ja ohjannut ohjelmasarjan, jossa poikkeuksellisella tavalla yhdistyy toisen maailmansodan aikainen maailma ja tämän päivän televisiotekniikka. *Ullakkomppanian* näyttämönä on sodan ajan arkistofilmiä maailma, johon näytelmän tapahtumat on liitetty

sinistudiotekniikan avulla. Kirsti Tulonen-Seppänen on työryhmänsä kanssa onnistunut luomaan dramaturgisesti toimivan ja koskettavan tarinan, jonka voimaa lisää hyvin luotu todellisuusilluusio. *Ullakkomppania* onnistuu valottamaan kiistanalaisiakin sota-ajan kysymyksiä ajatuksia herättävästi. Ohjelmasarjan erityinen ansio on sen kyky avata Suomen historiaa ja sota-ajan tapahtumia kokemuksellisesti yli sukupolvirajojen. Se on rakennettu tavalla, joka houkuttelee isovanhemmat sekä lapset ja nuoret yhdessä katsomaan sarjaa ja pohtimaan sota-ajan tapahtumia. Sarjan käsikirjoittaja Kirsti Tulonen-Seppänen on koko uransa ajan etsinyt uusia tapoja kertoa merkityksellisiä tarinoita nuorille ja lapsille. Erityisesti kahdessa viimeisessä tv-työssään, kansainvälisesti palkitussa *Sotalapsen tarinassa* ja *Ullakkomppania*-sarjassa hän on saanut arkistomateriaalin kertomaan aivan uudenlaista tarinaa.

Professori **Laura Kolbe** sekä toimituspäällikkö **Tuula Kousa**, FT **Nils Erik Forsgård**, FT **Timo Joutsivu**, FT **Anja Kervanto-Nevanlinna**, FL **Rainer Knapas**, FT, dosentti **Tuomas M. S. Lehtonen**, VTM **Pasi Mäenpää**, MA **Jukka Relander**, FT, dosentti **Kirsi Saarikangas** ja FL **Minna Sarantola-Weiss** teossarjasta *Suomen kulttuurihistoria 1-5* (Tammi)

Vanhan sanonnan mukaan jokainen sukupolvi kirjoittaa uudelleen historian. Tämä pitää paikkansa ainakin *Suomen kulttuurihistorian* kirjoituksessa. Professori Laura Kolben päätoimittajana kokoama teossarja on kolmas itsenäisyyden aikana ilmestynyt Suomen kulttuurihistorian kokonaisuus. Kaikissa näissä kulttuurihistorioissa kirjoittajat ovat edustaneet oman sukupolvensa korkeatasoista asiantuntemusta ja ovat onnistuneet luomaan aikaisemmista teossarjoista selkeästi erottuvan, itsenäisen kokonaiskuvan tarkasteltavista ilmiöistä. Laajojen teossarjojen laatiminen edellyttää vahvaa toimitustyötä. Päätoimittajalla on onnistuneessa työssä keskeinen asema. Laura Kolben johdolla toimitettu *Suomen kulttuurihistoria* muodostaa korkeatasoisen kokonaisuuden, jossa eri kirjoittajien tekstikokonaisuudet on onnistuttu hitsaamaan lähes saumattomasti yhteen. Esitys on kielellisesti sujuvaa ja oivaltavaa ja teokset tarjoavat sekä asiantietoa että lukukokemuksia. Teoksen kuvitus on korkeatasoinen ja sitä korostaa onnistunut graafinen kokonaisilme.

Natalia Baer

Toimittaja **Elina Grundström** monipuolisesta journalistisesta toiminnasta globaalien yhteiskunnallisten kysymysten käsitteilyssä, tiedonjulkistamisen valtionpalkinto 2005

Professori **Ulla-Maija Kulonen**, tutkija **Irja Seurujärvi-Kari** ja tutkija **Risto Pulkkinen** teoksesta *The Saami – a Cultural Encyclopedia* (SKS)

Saamelaisilla on oma vahva identiteettinsä, mutta siitä huolimatta saamelaisesta kulttuurista ei ole ollut tarjolla kattavaa kokonaisuutena kansainvälisillä kielillä. Ulla-Maija Kulosen, Irja Seurujärvi-Karin ja Risto Pulkkinen kokoama englanninkielinen kulttuuriensyklopedia perustuu pitkäaikaiseen, ennen muuta perinnetieteelliseen tutkimukseen. Vaikka teos ei katakaan saamelaisen kulttuurin koko laajaa kirjoa ja siihen kohdistunutta tieteellistä tutkimusta, on se tärkeä hakuteos, joka tarjoaa keskeistä tietoa sekä saamelaiskulttuurista että saamelaisväestön omista instituutioista. Erityisen tärkeää on ollut teoksen julkaiseminen englanniksi, jolloin se on laajemman kansainvälisen yleisön saatavilla. Teoksen kirjoittamiseen on osallistunut kymmeniä artikkelinkirjoittajia. Hanke on saanut tukea sekä Euroopan komissiolta että useilta suomalaisilta säätiöiltä. Artikkeleihin on liitetty pienimuotoinen, mutta hyvin harkittu kuvitus, joka tukee teksteissä esitettyjä faktoja.

Tietokirjailija, kustannustoimittaja **Markus Hotakainen** teoksesta *Mars - myytistä maisemaksi* (WSOY)

Lähiavaruutemme taivaankappaleista verenkarvainen Mars on vuosituhansien ajan kiehtonut ihmismieltä. Naapuriplaneetta on seurattu taivaallisena ennusmerkkinä ja palvottu jumalana. Neljäsataa vuotta sitten alkaneen tähtitieteellisen tutkimuksen ansiosta tunnemme Marsin jo varsin hyvin, mutta kovinkaan arkisena suhdettamme siihen ei voi pitää; Mars tarjoaa yhä uusia innostavia kohteita tutkimukselle, jopa elämänilmiöiden perusteiden selvittämiseksi. Kustannustoimittaja, tähtitieteen harrastaja Markus Hotakainen on selvästi ”jäänyt koukkuun” Marsia tutkiessaan. Se ilmenee monin tavoin huolellisesti kirjoitetussa sekä kauniisti kuvitetussa ja taitetussa kirjassa, jonka anti ei rajoitu tähtitieteen tai laajemminkaan luonnontieteiden luomaan kuvaan Marsista. Päinvastoin, Hotakainen tarjoaa lukijalle mitä moninainista selkeästi jäsenneiltyä tietoa myös Marsin tutkimuksen historiasta, punaiseen planeettaan liittyvistä mielikuvista ja peloista sekä tieteiskirjallisuuden Marsista ja marsilaisista. Juuri nyt, kun elämän merkkejä etsitään Marsista ja sinne

suunnitellaan miehitettyä lentoa, kirja on myös varsin ajankohtainen. Kirjoittajan sanoin ”Mars on pop”.

Yli-intendentti **Henry Väre**, FL, museonhoitaja (emeritus) **Tauno Ulvinen**, FL, rehtori (emeritus) **Erkki Vilpa** ja FK, preparaattori **Lassi Kalleinen** teoksesta *Oulun kasvit – Päämäärältä Pilpasuolle* (Oulun kaupunki, Luontokauppa Oulu, Luonnontieteellinen keskusmuseo)

Kirja on ainutlaatuinen teos, jossa yhdistetään geologisen, ilmasto- ja kallioperätutkimuksien, kasvimaantieteen, asutushistorian ja kulttuurimaantieteen sekä kulttuurihistorian tietoja tiiviisti kuvattuna. Teos on koottu jääkauden jälkeisten aikojen kasvihavainnoista aina vuoteen 2005 saakka Oulun yliopiston ja Helsingin yliopiston kasvimuseoiden työntekijöiden ja alan ammattilaisten sekä harrastajien keräämistä tiedoista. Mukaan on otettu myös Oulun lyseon luontokerhon oppilaiden harrastuksen tuloksena kirjatut luonto- ja kasvinäytehavainnot. *Oulun kasvit*-teoksessa kuvataan Oulun kaupungin geologista historiaa jääkauden jälkeisistä merivaiheista lähtien, jolloin koko alue oli veden peitossa. Oulun kallioperän ja maaperän kuvaus merenpohjasta nousevana maakamarana luo hyvin tiiviisti syy-yhteydet erilaisiin kasviesiintymiin savi-hiekka ja hiesualueille sekä vesijätömaille, sillä maakohoamista on tapahtunut jatkumona jääkauden jälkeen. Nykyään se on vuosittain noin 8 mm. Kasvien esiintymistä kuvataan merenrannan siirtymisen ja asutuksen yhteisvaikutuksen tuloksena, uusia lajeja on tullut asutuksen leviämisen ja kauppatavaroiden tuonnin myötä sekä idästä että lännestä. Geologinen ja maantieteellinen historia kulkee jouhevasti mukana kasviesiintymisten ja kulttuurihistorian kuvauksien lomassa.

Professori **Henry Bacon** teoksesta *Seitsemäs taide - elokuva ja muut taiteet* (SKS)

Henry Baconin *Seitsemäs taide* on ainutlaatuinen katsaus elokuvan asemaan taiteiden kokonaiskentässä. *Seitsemäs taide* viittaa jo nimessään tavoitteeseensa avata elokuvan suhdetta muihin taiteen lajeihin. Teos kirjoittaa elokuvan identiteettihistoriaa. Se liikkuu haastavasti laajalla kulttuurihistorian kentällä, vetää monitaiteellisia linjoja ja tarkentaa elokuvan kehityksen yksityiskohtia. Se on oppinut mutta sujuva. Henry Bacon on Helsingin yliopis-

Professori **Eino Heikkinen** sai tiedonjulkistamisen elämäntyövaltiopalkinnon vuonna 2004 vanhenemisen kysymyksiin kohdistuneesta monipuolisesta tiedonjulkistamistyöstä. Merkittävimmän työnsä tiedonjulkistamisessa Heikkinen on tehnyt vanhustyön alalla. Hän on keskeisesti ollut vaikuttamassa vanhusten asemaan ja hoitokäytäntöihin ja ollut muokkaamassa myönteistä asenneilmapiiriä ikääntymiseen liittyvien kysymysten tarkastelussa. Tunnustuksena tekemästään työstä Heikkinen sai Pohjoismaisen ministerineuvoston pohjoismaisen kansanterveysjärjestön palkinnon vuonna 2001 ja Jyväskylän yliopiston tiedonjulkistamispalkinnon 1998. Heikkinen on tutkija, jolla on voimakas sosiaalinen vastuuntunto, laaja oppineisuus ja tahto kehittää yhteiskuntaa soveltamalla tieteellisen tutkimuksen tuloksia käytäntöön. Tiedonjulkistamistoiminnalla on ollut keskeinen asema Heikkisen elämäntyössä.

ton elokuva- ja televisiotutkimuksen professori. Hänen tutkimusintresseihinsä kuuluvat elokuvan ilmaisullinen luonne ja sen kognitiopsykologiset perusteet, taiteiden väliset suhteet sekä taiteiden rooli maailman hahmottamisessa.

Kohdeapurahat

Tiedonjulkistamisen apurahoja myönnetään tiedonjulkistamista edistävien työsuunnitelmien toteuttamiseen. Kohdeapurahan voidaan myöntää henkilölle tai työryhmälle. Kohteina voivat olla tietokirjallisuuden kirjoittaminen, radio- ja TV-ohjelmien tekeminen, sanoma- ja aikakauslehtikirjoitusten kirjoittaminen sekä muiden sellaisten hankkeiden toteuttaminen, joiden voidaan katsoa edistävän tiedon laajaa leviämistä maassamme. Tuki kattaa CD:t, DVD:t, videotuotannon, verkkosivut sekä monimediaiset tuotteet. Myönnoissä on painotettu luovan työn osuutta, sillä rahoitus on riittämätöntä tekniseen toteutukseen.

Tietokirjoittamisen ammattimaisuus on korostunut. Sen vuoksi neuvottelukunta on ryhtynyt myöntämään kohdeapurahojen lisäksi puolivuotisia apurahoja, joiden turvin tekijöillä on mahdollisuus keskittyä täysipainoisesti työprosessiinsa.

Toinen puute on lapsille ja nuorille suunnattujen tietokirjojen ja muiden tietotuotteiden vähäinen kotimainen tarjonta. Tämän vuoksi neuvottelukunta asetti lasten ja nuorten tietotuotteet erityiseksi painopistealueeksi. Vuoden 2005 apurahahaussa julistettiin haettavaksi projektityöskentelyyn tarkoitettu apuraha, jolla voidaan tukea kirjoittajien lisäksi kuvittajien, taittajien ja muiden lasten tietotuotteiden laatimiseen osallistuvien työtä.

Apurahoja ei myönnetä kaunokirjallisiin tuotteisiin, teolliseen työhön eikä oppikirjojen tekemiseen.

Myönnetty apurahat 2004

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta myönsi vuoden 2004 tiedonjulkistamisen kohdeapurahoja yhteensä 100 000 euroa 30 tiedonjulkistamishankkeelle. Hake-

muksia tuli yhteensä 157 eli lähes 30 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna.

Puolivuotiset apurahat

1. **Linden, Sonja**, Helsinki
Elokuvakäsikirjoitukseen tunteista 7000 €
2. **Piela, Mikko**, Helsinki
Dokumenttielokuvaan tiedemies Väinö Auerista 7000 €

Muut hankkeet

3. **Aarnio, Hannu**, Imatra
Kanariansaarten luonto-opas 3000 €
4. **Ekhholm, Kai**, Helsinki
Kirjaan kirjastojen ja kirjallisten kokoelmien tuhoamisesta 3000 €
5. **Hetema, Anne**, Helsinki
Tietokirja lapsille suomalaisista tutkimusmatkailijoista 3000 €
6. **Ihalainen, Jyrki**, Siuro
Salatun teknikat -tietoteokseen 3000 €
7. **Joutsenlahti, Riitta**, Kauniainen
Museosta maailmalle – virtuaalinen tietopankki 4000 €
8. **Katajala, Kimmo**, Joensuu
Viipurin läänin historia kolmas osa 3000 €
9. **Koskimies, Pertti**, Kirkkonummi
Parikkalan Siikalahden luontoa, suojelua ja suojeluhistoriaa–kirjaan 2000 €
10. **Laine, Sofia**, Helsinki
Kahvin kasvot – tietokirjaan 3000 €
11. **Lehtonen, Mikko**, Tampere
Kulttuurintutkimuksen lyhyt oppimäärä -tietokirjaan 2000 €
12. **Leppälahti, Merja**, Turku
Roolipelikirjaan 2000 €
13. **Luumi, Pertti**, Helsinki
Historian Jeesus – tietokirja lapsille ja nuorille 3000 €
14. **Lyytimäki, Jari**, Vantaa
Ympäristönsuojelun unohdetut -tietokirjaan 3000 €
15. **Maalampi, Jukka**, Jyväskylä
Kirjaan Albert Einsteinin tieteellisestä perinnöstä 3000 €
16. **Matilainen, Pekka**, Espoo
Esseekokoelma Belle Epoque 2000 €
17. **Ojanen, Eero**, Parola
Retulan linnut -tietokirjaan 3000 €

Ismo Nurmi

Professori Eino Heikkinen, elämäntyöpalkinto vanhenemisen kysymyksiin kohdistuneesta monipuolisesta tiedonjulkistamistyöstä, tiedonjulkistamisen valtionpalkinto 2004

18. **Peiponen, Valto**, Helsinki
Kehrääjälintu ja muita horrostavia lintuja 3000 €
19. **Piippo, Sinikka**, Helsinki
Rakkauten ja mielen kasvit sekä Taikayrtit -kirjoihin 3000 €
20. **Purovaara, Tomi**, Vantaa
Nykykirjituksen historiaan 3000 €
21. **Raina, Liisa**, Sipoo
Lapsen yksilöllisyyden tunnistaminen ja käyttäminen oppimisessa -tietokirjaan 3000 €
22. **Rustanius, Seppo**, Espoo
Dokumenttielokuva suomalaisten Kuubaan rakentamista ihanneyhdyskunnista 4000 €
23. **Saarinen, Mikael**, Helsinki
Elokuva tunteiden peilinä -kirjaan 4000 €
24. **Sorvali, Heikki**, Helsinki
A. Ehrensvärdin luoman saaristolaivaston historiaan 4000 €
25. **Sulisalo, Tuija**, Espoo
Lasten geenikirjaan 3000 €
26. **Suominen, Teuvo**, Karkku
Tietokirjaan vedestä 3000 €
27. **Toiviainen, Pasi**, Helsinki
Maailmantaju – tietokirja katastrofien vaikutuksesta ihmiseen 4000 €

sekä kolmelle henkilölle, jotka eivät halua tietojaan julkaistavan.

Myönnetyt apurahat 2005

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta on jakanut 148 000 euroa tiedon julkistamista eri medioissa edistäviin hankkeisiin. Neuvottelukunnalle saapui yli 150 hakemusta, joiden yhteismäärä oli lähes 500 000 euroa. Neuvottelukunta tuki yhteensä 42 hanketta, joista kahta puolen vuoden apurahalla.

Puolivuotiset apurahat

1. **Häkkinen Ari**, Kouvola
Dokumenttielokuvan Etelä-Afrikasta 7000 €
2. **Klemetilä, Hannele**, Turku
Keskiajan julmuutta käsittelevä teos 7000 €

Muut hankkeet

3. **Bilund, Marja** ym.,
Ristiina Luokkahuoneesta taidemuseoon -websivuston suunnittelu 3000 €
4. **Cacciatore, Raisa** ja **Koiso-Kanttila, Samuli**,
Espoo
Pelastakaa pojat -tietokirja vanhemmille 5000 €
5. **Haapamäki, Kirsi**, Turku
Nuorille Vaasan aikaa käsittelevä tietokirja, kuvitus 5000 €
6. **Hallenberg, Helena**, Helsinki
Islamilainen ruokakulttuuri 2000 €
7. **Harjunpää, Leealaura** ja **Virtanen, Hannu**,
Helsinki
Ota selkoa – ymmärtämisen ongelmista 3000 €
8. **Isomursu, Anne**, Helsinki
Nuorten tietokirja break-tanssista 2000 €
9. **Jerrman, Toni** ja **Sisättö, Vesa**, Helsinki
Kotimaisia tieteis- ja fantasiakirjailijoita 3000 €
10. **Jäntti, Riikka**, Helsinki
Lasten tietokirja, kuvitus A.E. Nordenskiöldistä 4000 €
11. **Kallioinen, Mika**, Turku
Yhteiskunnan muotoutuminen varhaiskeskiajalla 4000 €
12. **Kuismin, Eine**, Nurmijärvi
Sukututkimuksen aapinen lapsille ja nuorille 3000 €
13. **Lampinen, Anne**, Helsinki
Kaunis Veera ja muita legendoja 2000 €
14. **Leino-Kaukiainen, Pirkko** ym., Helsinki
Luonnonsuojelun kehitys Suomessa 1930 - 1970 4000 €
15. **Lassander, Mika**, Helsinki
Tietopankki uusista uskonnollisista liikkeistä Suomessa 4000 €
16. **Leppänen, Airi**, Helsinki
Venäjän arki nyt – Uuden arjen luoja 3000 €
17. **Lindstedt, Risto**, Helsinki
Mika Waltari -tietokirja nuorille ja varttuneille 4000 €
18. **Lodenus, Jan**, Helsinki
Hur långt räcker sig Europa österut? Om Västukraina 2000 €
19. **Luova, Outi**, Turku
Itä ja Kaakkois-Aasian yhteistyörakenteet 5000 €
20. **Malkki, Janne**, Vantaa
Sodankäynnin historian yleisesitys 4000 €
21. **Malkki, Leena**, Vantaa
Yleisesitys terrorismista 4000 €

Auris

Filosofian tohtori, dosentti Olli Marttila teoksensa Suuri savanni - Tansanian kansallisuus- ja muut avainsuojelualueet, tiedonjulkistamisen valtiopalkinto 2004

WSOY

Professori Tuomo Polvinen teossarjasta J. K. Paasikivi. Valtiomiehen elämäntyö 1 – 5, tiedonjulkistamisen valtiopalkinto 2004

22. **Marttila, Olli**, Joutseno
Suomen päiväperhoset elinympäristössään 3000 €
23. **Niemelä, Tuomo**, Helsinki
Sienet Suomessa -kirjaan 1000 €
24. **Niinistö, Suvi**, Jyväskylä
Tietokirja vedenneidoista 2000 €
25. **Nykyri, Iloona**, Oulu
Arabimaat ja islamilaisuus -kokoomajulkaisuun 2000 €
26. **Oikari, Raija**, Jyväskylä
Romania ja Euroopan haaste -tietokirja 5000 €
27. **Partanen, Jukka**, Joensuu
Viipurin läänin historia 5 4000 €
28. **Pasanen, Kimmo**, Helsinki
Tyhjyys itämaisessä taiteessa – kirjaan 2000 €
29. **Rutila, Jarkko**, Parikkala
Tietokirja käestä 3000 €
30. **Sassi, Pirkko** ja **Tarkkonen, Tuula**, Espoo
Lapsi ja taide -artikkelikokoelma 4000 €
31. **Sihvola, Juha**, Helsinki
Uskonto ja globaali etiikka -tietokirja 3000 €
32. **Tast, Teemu**, Karhula
Kirja Suomen maakuntakaloista 3000 €
33. **Telkänranta, Anna**, Helsinki
Nuorten tietokirja ympäristöongelmista 2000 €
34. **Tempakka, Tiia** ja **Uusi-Hallila, Tuula**, Helsinki
Havaintoja suomen kielen käytöstä 5000 €
35. **Tikka, Marko**, Kangasala
Punainen ja valkoinen terrori 1918 5000 €
36. **Tuormaa, Ismo**, Vantaa
Metsiensuojelu ja käytön historia 5000 €
37. **Tuura, Kristiina** ja **Neuvonen, Leena**, Helsinki
Lapsille kuvatietokirja elämästä pakolaisleirillä 5000 €
38. **Walls, Mari**, Kaarina
Itämeren kasvisto -verkkosivuston laatiminen 2000 €
39. **Vatanen, Arvo**, Helsinki
Valokuvatietokirja Murmanskin Arkangelista 2000 €
40. **Vekki, Pirkko**, Helsinki
Elämäkertateos Marja Sunasta 3000 €
41. **Vähäkylä, Leena**, Helsinki
Psykiatrisen hoidon nykytila potilaiden näkökulmasta -kirjaan 4000 €

sekä yksi henkilö, joka ei halua tietojään julkaistavan.

Myönnettyt apurahat 2006

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta on jakanut 148 000 euroa tiedon julkistamista eri medioissa edistäviin hankkeisiin. Neuvottelukunnalle saapui yli 150 hakemusta, joiden yhteismäärä oli lähes 800 000 euroa. Neuvottelukunta tuki yhteensä 39 hanketta, joista kolmea valtion puolen vuoden suuruisella summalla.

Puolivuotiiset apurahat

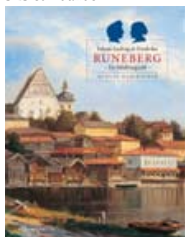
1. **Kortelainen, Anna**, Nummi-Pusula
Intohimona taide - tavallisen kuluttajan näkökulma -tietokirja 8000 €
2. **Rustanius, Seppo**, Helsinki
Kauhun vuosi 1918. Valkoiset teloittajat -televisio-ohjelma. 8000 €
3. **Viranta-Kovanen, Suvi**, Helsinki
Elämän synty ja kehitys -tietokirja 8000 €

Muut hankkeet

4. **Forsman, Dick**, Kirkkonummi
Petolinnut -tietokirja 4000 €
5. **Gothi, René**, Vantaa
Det Heliga berget Athos. Pyhä Athosvuori -tietokirja 3000 €
6. **Haapaniemi, Rauno** ja **Raina, Liisa**, Sipoo
Ryhmän merkitys kasvatuksessa -tietokirja 3500 €
7. **Hannula, Ilkka**, Helsinki
Suomen järvet. Kuusi tieteellistä balladia suomen järvistä, televisio-ohjelma 4000 €
8. **Harviainen, Tapani**, Helsinki
Mitä Mikael Agricola sanoi -tietokirja 3000 €
9. **Heilala, Katariina**, Oulu
Artikkeli ja esseekokoelma lapsista 2500 €
10. **Hiekkänen, Markus**, Helsinki
Suomen keskiajan kirkot kirkko kirkolta -tietokirjat 5000 €
11. **Huovinen, Pentti**, Turku
Heippa, mitä bakteeri -lasten tietokirja 3000 €
12. **Hirvi, Harri**, Jyväskylä
Suomalaiset naiset äänilevyllä -tietokirja 4000 €
13. **Itkonen, Satu**, Helsinki
Keisarin vaatteet nykytaidetta jokamiehelle -tietokirja 3000 €

PS-Kustannus

SLS & Atlantis

Filosofian maisteri Agneta Rabikainen teoksesta Johan Ludvig & Fredrika Runeberg - en bildbiografi, tiedonjulkistamisen valtionpalkinto 2004

Filosofian tohtori, dosentti Christina Salmivalli teoksesta Koulukiusaamiseen puuttuminen - kohti tehokkaita toimintamalleja, tiedonjulkistamisen valtionpalkinto 2004

14. **Juhela, Pirjo**, Helsinki
Kirja ikääntyvien vanhempien ja omaisten ongelmista 3000 €
15. **Jäntti, Riikka**, Helsinki
Käärmeitä ja pääkallonmetsästäjiä -tietokirjan kuvittaminen 4000 €
16. **Kantele, Sylvi**, Espoo
Haastavan aapisen kirjoittaminen 2500 €
17. **Karjalainen, Sami**, Espoo
Suomen heinäsiirakat ja hepokatit -tietokirja 3000 €
18. **Karlsson, Liisa**, Helsinki
Lapsen ääni. Kohtaamisia kohdusta hautaan -artikkelijulkaisu 4000 €
19. **Klemettilä, Hannele** ja **Jaakola, Laura**, Turku
Luonnonmarjojen kulttuurihistoria Suomessa ja Euroopassa 5000 €
20. **Lappalainen, Tarja**, Hämeenlinna
Kirja ruijansuomalaisista 3000 €
21. **Lindroos, Katja**, Helsinki
Lastenkirja design klassikoista 3600 €
22. **Löytty, Olli**, Tampere
Maltillinen hutu ja muita kirjoituksia kulttuurien kohtaamisesta 1800 €
23. **Malinen, Jere**, Rantasalmi
Suomalainen metsästys -tietokirja 3000 €
24. **Merikallio, Katri**, Helsinki
Rauha Acehiin -tietokirja. 4000 €
25. **Mikkeli, Heikki**, Helsinki
Monta tiedettä vai tieteiden poikki -tietokirja 4000 €
26. **Mäkelä-Rönholm, Minna** ja **Martsola, Riitta**, Turku
Lasten tietokirja mediasuojasta 4000 €
27. **Mäkinen, Kirsti**, Helsinki
Köllikirja Huittisten hullut. Tietokirja pilkkanimistä. 2000 €
28. **Pekkarinen, Jussi**, Espoo
Suomen tunnetuksi tekeminen 1945 – 1981 -tietokirja 2500 €
29. **Rajala, Pertti**, Ulvila
Selkokirja maailmanhistoriasta 2000 €
30. **Rissanen, Mika**, Kouvola
Vandalismin kulttuurihistoriaa 2000 €
31. **Saarinen, Heli**, Rovaniemi
Multimediaessee Olaus Magnuksen Lappi-kuvastosta 4100 €

32. **Sääksjärvi, Ilari**, Naantali
Elonkirja. Luonnon monimuotoisuuden käsikirja. 5000 €
33. **Taskinen, Anne**, Helsinki
Jazzin punaiset kynnet -tietokirja 2000 €
34. **Tiitinen, Tuija**, Äänekoski
Feministin käsikirja 4000 €
35. **Tomperi, Tuukka**, Tampere
Suomalaisen filosofisen verkkoportaalien tuottaminen 4500 €
36. **Tuomi, Timo**, Espoo
Eliel ja Eero Saarinen, modernin arkkitehtuurin tarina 4000 €
37. **Tähtinen, Leena**, Vehmaa
Universumin näkymätön kauneus -tietokirja 4000 €
38. **Valtonen, Pekka**, Tampere
Afrikkalaisuuden jälkiä Amerikassa ja Karibiassa -tietokirja 3000 €

sekä yksi henkilö, joka ei halua tietojaan julkaistavan.

Kirjastojen ostotukijärjestelmä

Laatukirjatuki on opetusministeriön vuosittain kuntien kirjastoille myöntämä ostotuki. Ostotuen piiriin kuuluvat kaikki Suomen kunnat Ahvenanmaan kuntia lukuun ottamatta. Kirjastot saavat ostotukilistat, joihin on koottu vähälevikkisinä pidettäviä, laadukkaiksi katsottuja nimikkeitä, joita kirjastot voivat tilata tukisummalla ja jotka ovat ilmestyneet edellisenä vuonna. Listalle voidaan ottaa myös multimediatuotteita, kuten CD-romeja.

Vuonna 2004 laatutukilistalle esitettiin 195 tietokirjanimikettä, vuonna 2005 ja 2006 nimikkeitä oli 289 ja 200. Nimikkeistä lapsille ja nuorille oli tarkoitettu 21, 38 ja 35 teosta vuosina 2004, 2005 ja 2006.

Omissa valinnoissaan neuvottelukunta pyrki ottamaan huomioon kirjallisuuden tason ja kielelliset seikat sekä eri tietoalueiden tasapainon. Pienten laatukustantamojen tuotteita halutaan myös tukea. Neuvottelukunta ei ole halunnut kasvattaa tietokirjallisuuden nimikkeiden lukumäärää liiallisesti, vaan tavoitteena on pitää tiukasti kiinni laatukriteereistä. Kirjastojen ostotilastot kertovat, että valtaosa kirjastojen ostoista kohdistuu tietokirjallisuuteen ja lastenkirjallisuuteen.

YLE

YLE:n Dokumenttiohjelmien Ulkolinja-ohjelmasarja ja työryhmä tuottaja Vesa Toivoselle, toimittaja Mikko Valtasaarelle, toimittaja Pertti Pesoselle, ohjelmabankkeja Sirpa Liposelle ja kuvausasiantuntija Liisa Hämäläiselle korkealaatuisesta televisio-työstä, tiedonjulkistamisen valtionpalkinto 2005

WSOY

Professori Kari Enqvist teoksesta Kosmoksen hahmo, tiedonjulkistamisen valtionpalkinto 2004

Neuvottelukunnan muu toiminta

Seminaarit ja messut

Neuvottelukunta oli yksi Turun kirjamesseujen perustajayhteisöistä ja on vuosittain osallistunut tapahtumaan omalla osastollaan. Kirjamesseille on tuotettu myös oheisohjelmaa yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Turun tiedemessut, jotka pidetään joka toinen vuosi Turun kirjamesseujen yhteydessä, ovat myös merkittävä osa neuvottelukunnan toimintaa. Neuvottelukunnan puheenjohtaja on vuodesta 2000 lähtien toiminut kirjamesseujen päätoimikunnan puheenjohtajana ja osallistunut jäsenenä tiedemessujen päätoimikunnan työskentelyyn.

Neuvottelukunta on järjestänyt seminaareja ja vierailukoukkuja eri viestimien ja muiden tiedonvälittäjien ja tiedontuottajien kanssa. Aiheena ovat olleet muun muassa tieteestä, teknologista ja kulttuurista tiedottamisen tavat, tieteen ja julkisuuden välinen problematiikka, tiedonvälityksen vastuu ja eettiset kysymykset sekä tieteen ja yhteiskunnan väliset kysymykset. Keskusteluja on käyty yhteistyökumppaneiden kanssa myös tietokirjailijoiden asemasta sekä tutustuttu uuteen viestintäteknikkaan.

Järjestetyt seminaarit, vierailut ja tapahtumat

- Turun kirjamesset 2003, esittelypiste
- Tiede, media ja yhteiskunta -seminaari, 11.11.2003 yhdessä Yleisradion kanssa
- Turun tiede ja kirjamesset 2004
Tiedonjulkistamisen ja kansallisilla eettisillä neuvottelukunnilla oli yhteinen esittelypiste sekä ohjelmaa paneelikeskustelun muodossa.
- Turun kirjamesset 2005, esittelypiste
- Professori Peter Chermeleyn vierailu 8. – 12.11.2005 neuvottelukunnan kutsumana. Vierailun aikana professori Chermeley ja neuvottelukunnan edustajat tapasivat keskeisiä suomalaisia tiedeyhteiskunnassa -toimijoita, virkamiehiä ja päättäjiä.
- Tiede tutuksi –seminaari, 9.11.2005 Helsingissä
- Tiede tutuksi –seminaari, 11.11.2005 Oulussa. Samalla neuvottelukunta tutustui paikalliseen tiedonvälityskenttään.

- Neuvottelukunta osallistui Tiedefoorumi 2006 suunnitteluun yhdessä Suomen Akatemian ja opetusministeriön kanssa. Tiedefoorumi pidettiin 3.5.2006 Finlandia-talossa Helsingissä.

Muu vaikuttaminen

Neuvottelukunta on seurannut aktiivisesti tiedonjulkistamisen kansallista ja kansainvälistä kehitystä. Neuvottelukunnan puheenjohtaja on toiminut EU:n komission Tiede ja yhteiskunta -ohjelman asiantuntijaryhmän jäsenenä. Lisäksi neuvottelukunnan puheenjohtaja toimi Suomen Akatemian Tiede ja yhteiskunta -tukiryhmässä.

Euroopan komission Tiede ja yhteiskunta -toimintasuunnitelma (joulukuu 2002) arviointiin vuonna 2005. Neuvottelukunta osallistui arvioinnin valmisteluun. Arvioinnin suorittaneen konsulttitoimiston The Evaluation Partnership Limitedin edustaja Mrs **Priya Goyal** vieraili Suomessa helmikuun 11. päivänä 2005. Neuvottelukunta osallistui vierailuohjelman järjestämiseen. Arviointiraportin suositeltavissa käytänteissä (Best practices) esiteltiin Tutkijoiden ja kansanedustajien seura - TUTKAS toimivana tiedonvälittäjä tutkijoiden ja poliittisten päättäjien välillä.

Neuvottelukunta on vuosittain tehnyt aloitteita ja antanut lausuntoja tiedonjulkistamisen kentän kehittämistä koskevista mietinnöistä ja työryhmäraporteista. Niissä neuvottelukunta on korostanut sitä, että vaikuttavuuden lisäksi yksittäisten ja lyhytvaikutteisten kertatoimien ohella on tärkeä kehittää tiedonjulkistamisen kenttää pitkäjänteisesti ja lisätä koordinaatiota sen eri toimijoiden välillä.

Neuvottelukunnan nimeämänä edustajana kulttuurilehtiläutakunnassa 10.4.2002 – 31.12.2004 oli toimittaja **Tuija Käyhkö**.

Neuvottelukunnan varapuheenjohtaja Juhani Lokki toimi vuosina 2003 – 2005 FILI - Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskuksen asiantuntijakomitean Expertkommittén för översättning av finskspråkig facklitteratur till svenska Suomen jaoston puheenjohtajana.

Jorma Pärssinen

Toimittaja Matti Härkölä Suomen luontoon liittyvän tiedon välittämisestä sanomalehti Keskisuomalaisessa, tiedonjulkistamisen valtiopalkinto 2004

Neuvottelukunnan uusitut nettisivustot siirrettiin omalle palvelimelle vuonna 2005. Sivustolle on kerätty tietoa niin neuvottelukunnan kuin muiden tahojen tiedonjulkistamisen tukimuodoista ja palkinnoista.

Neuvottelukunta koordinoi suomalaista tutkimus- ja tuotekehitysportaalia *research.fi* sekä osallistui *Research in Finland* -esitteen tuottamiseen vuosina 2003 ja 2006.

Neuvottelukunnan julkaisutoiminta

Lausunnot, aloitteet ja julkaisut

- selvitys Tiedonjulkistamisen kentän vaikuttajat, keinot ja tavoitteet (2003)
- *Research in Finland* 2003 (ISBN 952-442-488-6)
- pyydetty lausunto Valtion taidetoimikuntalaitoksen kehittämistyöryhmän muistiosta (2005:1) opetusministeriölle (2006)
- pyydetty selvitys vuosia 2003 – 2007 koskevan lastenkulttuuripoliittisen ohjelman toteuttamissuunnitelman toteuttamisesta (2006)
- *Research in Finland* 2006 (ISBN 952-485-122-9 ja ISBN 952-485-123-7 PDF)

Tiedonjulkistamisen valtionpalkinto voidaan myöntää kuluneen vuoden aikana julkaistulle kirjalle, radio- ja TV-ohjelmalle, sanoma- ja aikakauslehdelle tai muulle tietotuohteelle. Palkinto osoitetaan kirjoittajalle, toimittajalle, tuottajalle tai työryhmälle. Lisäksi voidaan myöntää elämäntyöpalkinto ansioituneelle tiedonjulkistajalle. Kustantajat, järjestöt, muut tahot ja yksityiset henkilöt voivat tehdä esityksiä valtionpalkinnon saajiksi. Esitykset toimitetaan tiedonjulkistamisen neuvottelukunnalle vuosittain joulukuun 15. päivään mennessä. Lisätietoja <http://www.tjnk.fi/valtionpalkinnot.shtml>.

Tiedonjulkistamisen kohdeapurahoja ja puolivuotinen apuraha myönnetään tietoa popularisoiville kirjoille, radio- ja TV-ohjelmille, lehtiartikkeleille tai sähköisessä muodossa julkaistaville tietotuotteille. Tuet ovat tarkoitettu luovan työn tekemiseen. Tukea voidaan myöntää myös lapsille ja nuorille tarkoitettujen tietotuotteiden projektisuunnitelmien toteuttamiseen. Suppeille erityisryhmille tarkoitettut kohteet, oppikirjat ja tieteelliset tutkimukset eivät kuulu apurahoituksen piiriin. Hakemukset laaditaan neuvottelukunnan lomakkeille tammikuun 31. päivään mennessä. Lisätietoja <http://www.tjnk.fi/apurabat.shtml>.

Laatukirjatuki on opetusministeriön vuosittain kirjastoille myöntämä ostotuki. Neuvottelukunta laatii esityksen laatutukilistalle otettavista tietokirjoista. Kustantajat voivat tehdä esityksiä vuosittain helmikuun loppuun mennessä. Lisätietoja <http://www.tjnk.fi/laatukirjatuki.shtml>

luotettavuus
tuoreus
selkeys
rohkeus

luotettavuus
tuoreus

luotettavuus
tuoreus
selkeys
rohkeus

selkeys
rohkeus

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta
Hallituskatu 2 B
00170 Helsinki
p. (09) 2286 9236
info@tjnk.fi
<http://www.tjnk.fi>